

Glasilo Občine Mislinja

številka 1
marec 2021

Naša občina

Vsebina

Na naslovnici: Na cvetno nedeljo,
foto: Jože Tasič

marec 2021

1

Vsak posameznik šteje 3

■ *naša občina*

Prenova osvetlitve kulturnih spomenikov v občini Mislinja 4

Občinska najemniška stanovanja 4

Spomladanska čistilna akcija zbiranja kosovnih odpadkov 5

Program Starejši za starejše 6

Strokovna uporaba in možnosti zmanjševanja smradu gnojevke 7

Pametno kmetijstvo vpliva na razvoj podeželja 9

Sončne elektrarne in samooskrba z električno energijo 11

■ *kotiček za prometno varnost*

Vožnja z vozili na motorni pogon v naravnem okolju 16

Red je vedno pas pripet 17

■ *mlad.si*

So bile prošnje uslišane? 18

Ko se igralnice napolnijo 18

Virtualni pustni karneval 2021 20

Fotografije učencev OŠ Mislinja 22

■ *mislinjske zgodbe*

O življenju in delu na Tolstem vrhu pri Mislinji 23

Odbojgarskih 60 let 25

■ *kult-ura*

Utrinki dogodkov društva 27

Knjižni kotiček 29

■ *skrb zase*

SARS-COV-2/COVID-19 29

Program Svit mi je rešil življenje 30

Možgani in gibalna (ne)učinkovitost 31

Sprehodimo se 32

■ *naša rozi*

Rozika 33

■ *društveno dejavni*

Društvo upokoencev Mislinja na Facebooku 34

Planinsko društvo Mislinja v letu 2020 35

■ *športni utrip*

Kljub času korone športniki ne počivajo 36

■ *potujemo skupaj*

Naša Indija, 2. del 36

■ *čestitamo*

Diamantna poroka Ota in Marice Skobir 38

Mirko Sušec 39

Staršem novorojencev v občini Mislinja 40

Priznanja za prispevek k večji varnosti v prometu 40

■ *pisma bralcev*

Preblisk na poti dneva 41

Na mladih svet stoji 42

Foto utrinki 43

Prireditvenik marec-junij 2021 44

Obvestilo uredniškega odbora

Vsem, ki ste sodelovali s prispevki, se najlepše zahvaljujemo.

Prispevke za naslednjo številko glasila sprejemamo do **23. maja 2021.**, v elektronski obliki na naslov: nasaobcina@mislinja.si. Fotografije naj bodo priložene ločeno v jpeg. formatu in opremljene s podnapisi. Načeloma objavljamo samo avtorske prispevke, ki še niso bili objavljeni v katerem drugem mediju, razen na spletni strani Občine Mislinja. Uredniški odbor si pridržuje pravico do spremembe naslova, izbire in krajšanja člankov in fotografij. Vsa društva in organizacije pozivamo, da sproti pripravijo in posredujejo prispevke o aktivnostih, organizatorje prireditvev pa vabimo, da dogodke sporočijo za objavo v Prireditveniku. V rubriki Pisma bralcev bomo objavljali podpisana pisma, katerih dolžina naj ne presega 50 vrstic oziroma 2.700 znakov, daljše prispevke bomo krajšali v uredništvu oziroma jih avtomatično zavrnil. Uredništvo si pridržuje pravico, da pisem, ki so napisana v izrazito nekonstruktivnem, kritičnem in sovražnem tonu, ne objavi.

Glasilo Občine Mislinja izhaja 4 x letno
in ga prejmejo brezplačno vsa gospodinjstva v občini.

Telefon: (02) 88 57 342

Telefaks: (02) 88 57 340

E-pošta: obcina@mislinja.si

www.mislinja.si

Izdajatelj: Občina Mislinja, Šolska cesta 34, 2382 Mislinja

Naslov uredništva: Šolska cesta 34, 2382 Mislinja

Elektronska pošta: nasaobcina@mislinja.si

Odgovorna urednica: Aleksandra Čas

Uredniški odbor: Mojca Bevcar, Aleksandra Čas, Zala Krajnc,

Žiga Šilak, Metka Vogrinec

Jezikovni pregled: Maja Martinc

Avtorji fotografij: avtorji člankov, arhiv Občine Mislinja, arhivi društev

Oblikovanje in prelom: Modriš Anton Hozjan s. p.

Tisk: GrafiKa Gracer d.o.o.

Naklada: 1600 izvodov

Glasilo je vpisano v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije pod zaporedno številko 362.

Za vsebino in točnost podatkov odgovarja avtor prispevka. Članki niso honorirani in ne odražajo nujno mnenja in stališča članov uredniškega odbora. Pred objavo v glasilo so vsi članki lektorirani.

ISSN 2232-3082

9 772232 308001

uvodnik

Vsak posameznik šteje

Drage občanke in dragi občani. Trije meseci novega leta so že skoraj za nami in kot se za leto osorej spodobi, povzemamo dogodke, takšne in drugačne odločitve ter korake, ki smo jih ob upoštevanju oz. neupoštevanju ukrepov za zajezitev epidemičnega stanja ubirali tako ali drugače. V upanju, da se bo naše življenje prav gotovo kmalu vrnilo na stare tire, se po letu dni epidemija še vedno smuka med nami in čeprav se vsi zavedamo, da je ne bomo mogli pregnati drugače, kakor s cepljenjem (tako kmalu v zgodovini farmacevtske stroke ni bilo razvito še nobeno cepivo do sedaj!), nekaterih ne prepriča niti mnenje stroke in nauk iz preteklosti, ko smo ravno z uspešnim programom precepljenih generacij uspešno zajezili in izkoreninili številne nalezljive bolezni. O tem, koliko vemo že vsi na raznih področjih in kako tanka je meja med dognanji stroke in dožemanjem le-tega, lepo priča tokratni zapis zdravnice v rubriki Skrb zase, kjer med drugim objavljamo tudi izsledke o pozitivnih učinkih hoje, tega primarnega načina gibanja, ki nam ravno v takšnih časih vliva moč in energijo. Koliko dobre volje in iznajdljivosti je bilo potrebne v starih časih, lepo prikazujeta tokratni mislinjski zgodbi: zgodba zakoncev Planinšec, ki sta pri gradnji skupnega doma že leta 1970 poskrbela za ponovno uporabo, ko sta na temelje skupnega doma umestila nekdanjo leseno hišo gozdnih delavcev iz Mislinjskega grabna ter močna volja in ekipni duh pionirjev mislinjske odbojke, ki so pod skromnimi pogoji ugnali številne favorizirane ekipe in utrli pot nadaljnjim generacijam. Med aktualnimi temami strokovnjaka svetujeta o strokovni uporabi in možnosti zmanjševanja smrada gnojivke ter o prednostih fotovoltaike in viziji na področju izkoriščanja sončne energije, kar bo gotovo zanimivo vsem uporabni-

kom sončnih celic, saj v občini beležimo vedno več gospodinjstev s tovrstnim načinom ogrevanja objekta. Kljub temu, da prireditve v pravem pomenu besede že dobro leto dni skoraj ni mogoče zasnovati, nas veseli, da številna društva v občini uspešno in iznajdljivo izvajajo svoje poslanstvo, kot denimo aktivni člani DUM Mislinja, ki so med drugim v sodelovanju s Turističnim društvom zasnovali virtualni pustni karneval ali Kulturno društvo Jožeta Tisnikarja, ki obeležuje 10. obletnico svojega delovanja. Gotovo ste si v tem letu že zaželeli potovati. No, tudi tokrat smo poskrbeli, da se v družbi mlade družine podate na drugi del poti po Indiji ali pa se pridružite planincem pri osvajanju domačih planinskih tur. Vse več pohodnikov na novo občuduje lepoto lokalnega okolja, ustrezen teren pa, žal, mami tudi tiste, ki s hrupom motornega vozila v naravo nikakor ne sodijo. Več o tem zasledite v prometnem koticu, kjer opozarjamo tudi na pomembnost pripetega varnostnega pasu med vožnjo in izpostavljam novico o zlatem znaku AVP, ki ga je prejel naš sodelavec Jože Tasič. Iskreno čestitamo tudi zakoncema Skobir, ki sta obeležila zavidanja vredno diamantno poroko ter Mirku Sušču, ki je konec preteklega leta prejel svečano jubilejno plaketo Planinske zveze Slovenije.

” Ko bi le bilo tako enostavno, da bi povzročiteljici epidemije preprosto spisali poslovilno pismo 'naj izgine na planet virusov in se ne vrača, in če ne drugače, jo bo cepivo prisililo v pokoj'.

Ko bi le bilo tako enostavno, da bi povzročiteljici epidemije preprosto spisali poslovilno pismo, kot so to storili četrtošolci OŠ Mislinja, ki so koroni spisali simpatične prošnje, 'naj izgine na planet virusov in se ne vrača, in če ne drugače, jo bo cepivo prisililo v pokoj'.

Do tedaj, drage občanke in dragi občani, pa se vzpodbujajmo k odgovornemu ravnanju, ki se prične s slehernim od nas, pa ne le v takšnih časih, pač pa tudi sicer, na vseh nivojih medsebojnih odnosov, ki jih sooblikujemo z veliko mero strpnosti in dobronamernosti, saj lahko le skupaj dosežemo, da se vrnejo časi kot smo jih bili vajeni – s stiskom rok in odkritim nasmehom.

Čim več smeha, vse dobro in na snidenje.

a Aleksandra Čas

Obvestilo

V Knjižnici Mislinja bo od poletja dalje na ogled razstava na temo poročne fotografije do leta 1940. K sodelovanju vljudno vabijo vse, ki bi bili pripravljeni posoditi poročno fotografijo svojih prednikov. Več informacij prejmete v Knjižnici Mislinja.

f www.zvkds.si

naša občina

Prenova osvetlitve kulturnih spomenikov v občini Mislinja

Občina Mislinja je v okviru reševanja okoljske problematike na področju ulične in ostale javne razsvetljave v letu 2013 izvedla celovito prenavo, s katero smo zamenjali ekološko neustrezne svetilke z energetsko varčnejšimi svetili, ki izpolnjujejo zahteve Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja (v nadaljevanju Uredba). Ostalo je še odprto vprašanje neustrezne osvetlitve cerkva, ki imajo funkcijo sakralnih objektov za verske obrede, predstavljajo pa tudi kulturne spomenike v okviru naše kulturne dediščine. Pojavljalo se je vprašanje, kako urediti osvetlitev teh objektov z manj energetsko potratnimi

svetilkami, ki hkrati ne bodo povzročale svetlobnega onesnaževanja. Rešitev smo našli v sodelovanju s podjetjem Euromix, d. o. o. iz Ljubljane, ki nam je ponudilo izvedbo svetil z vgrajenimi filtri z usmerjeno osvetlitvijo objektov, brez nekontroliranega razprševanja svetlobe v okolico. Svetilke so tudi zakonsko ustrezne in so popolnoma skladne z Uredbo, kar lahko na sami lokaciji preverijo tudi krajanji oz. obiskovalci cerkva, saj nič svetlobe po nepotrebem ne uhaja v okolico.

S tovrstnimi svetili smo zamenjali obstoječe potratne reflektorje pri cerkvi sv. Lenarta v lanskem letu, letos pa osvetlitev na isti način prenovili še pri cerkvah sv. Ilja v Šentilju pod Turjakom, sv. Florijana v Doliču in sv. Vida v Zavrhah. Skupna vrednost investicij v obeh letih je znašala 7.700 €. S stališča finančne upravičenosti investicije je nova osvetlitev energetsko bistveno bolj učinkovita, kar bo prineslo večje prihranke pri stroških porabe

električne energije, saj se je s tem 20 x zmanjšala skupna moč prejšnjih svetilk. Po izračunih naj bi se investicija povrnila prej kot v treh letih.

S tem dejanjem se lahko tudi pohvalimo, da smo prva koroška občina, ki je prenovila vse zunanje osvetlitve cerkva s primerno, lepo, okolju prijaznejšo in zakonsko ustrezno tehnologijo. V letošnjem letu načrtujemo še prenavo osvetlitve spomenika žrtvam Pohorskega bataljona v Šentlenartu pri blagovnici Mercator, kjer bomo namestili nove svetilke z enako tehnološko rešitvijo.

naša občina

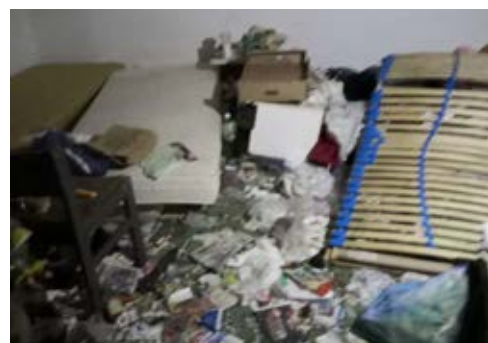
Občinska najemniška stanovanja

V Občini Mislinja se srečujemo z velikim povpraševanjem po neprofitnih najemniških stanovanjih. Opažamo tudi, da določenih stanovanj najemniki ne uporabljajo in tudi

ne izpolnjujejo svojih dolžnosti. Pri prevzemu enega od najemniških stanovanj smo bili zelo šokirani glede vzdrževanja in uporabe stanovanja. Če najemnik stanovanja ne vzdržuje in povzroča večjo škodo, mora za škodo, nastalo pri nepravilni oz. malomarni rabi, odgovarjati. Ob prenehanju najema mora zapustiti stanovanje v takšnem stanju, kot ga je pridobil. V nasprotnem primeru lastniku odgovarja za škodo in mora poravnati stroške popravil, ki so posledica nepravilne oz. malomarne uporabe prostorov.

To so slike stanja stanovanja, ki ga je najemnik predal občini. Večje nastale stroške, potrebne za obnovo, bomo izterjali po pravni poti.

Komunala Slovenj Gradec

Spomladanska čistilna akcija zbiranja kosovnih odpadkov

Tako kot vsako leto, bomo tudi letos v marcu in aprilu organizirali spomladansko čistilno akcijo zbiranja kosovnih odpadkov. Kosovni odpadki so odpadki, ki zaradi svoje oblike, velikosti in teže niso primerni za puščanje v zabojnikih ali posodah za odpadke. Na določene lokacije bomo po urniku postavili 2 kontejnerja za ločeno zbiranje kosovnih odpadkov.

Kosovne odpadke lahko vse leto brezplačno oddate na Zbirnem centru za odpadke Dovže. Odpiralni čas zbirnega centra: ponedeljek, torek, četrtek, petek od 8. do 15. ure; sreda od 8. do 18. ure; sobota od 8. do 13. ure.

Navodila za ločevanje odpadkov:

1. kontejner – je namenjen zbiranju starega pohištva, večjih kosov lesa, preprog in vzmetnic,
2. kontejner – je namenjen zbiranju odpadnih kovin in gospodinjskih aparatov ter kosovne plastike.

Datum	Ura	Lokacija
6. 4. 2021	13.00–17.00	Movže – na parkirišču
6. 4. 2021	13.00–17.00	Šentflorjan – parkirišče pri avtobusni postaji
7. 4. 2021	13.00–17.00	Mislinja – Gozdarska cesta
7. 4. 2021	13.00–17.00	Završe – pri lovski koči

Zbiranje nevarnih odpadkov v premični zbiralnici

Vsako leto v maju organiziramo akcijo zbiranja nevarnih odpadkov v premični zbiralnici, v okviru katere lahko občani brezplačno oddajo nevarne odpadke iz gospodinjstev. Nevarni odpadki so odpadki z eno ali več lastnostmi, ki so zdravju in/ali okolju škodljive, zato je potrebno z njimi ravnati pravilno in upoštevati vse posebne ukrepe, zapisane na embalaži izdelka. Med nevarne odpadke spadajo: čistila, ki vsebujejo nevarne snovi, barve in lepila, baterije in akumulatorji, sredstva za zatiranje različnih škodljivcev (pesticidi, insekticidi itd.), zdravila, neonske cevi, živosrebrni termometri, olja in masti, embalaža z ostanki nevarnih snovi itd.

Datum	Ura	Lokacija
11. 5. 2021	8.00–8.30	pri avtobusni postaji v Srednjem Doliču
11. 5. 2021	8.45–9.15	pri združnem domu v Gornjem Doliču
11. 5. 2021	9.30–10.15	pri Lopan centru v Mislinji
11. 5. 2021	10.30–11.00	pri kulturnem domu v Šentilju
11. 5. 2021	11.15–11.45	pri nogometnem igrišču v Dovžah

Tudi vse nevarne odpadke lahko med letom brezplačno oddate na Zbirnem centru za odpadke v Dovžah.

Plan odvoza grezničnih gošč in blata iz malih komunalnih čistilnih naprav

V skladu z Uredbo o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Ur. l. RS, št. 98/2015, 76/2017 in 81/2019) izvajamo enkrat na tri leta storitve prevzema grezničnih gošč in muljev iz malih komunalnih čistilnih naprav (MKČN). V primeru, da potrebujete storitev v krajšem časovnem obdobju, torej prej kot v pretečenih treh letih, je storitev plačljiva po veljavnem ceniku.

Datum	Naselje
Marec, april 2021	Srednji Dolič
Maj 2021	Tolsti vrh
Junij 2021	Razborca
Julij, avgust, september 2021	Završe
Oktober 2021	Velika Mislinja

Vgradnja malih komunalnih čistilnih naprav (MKČN)

Komunala Slovenj Gradec uporabnikom nudi strokovno svetovanje, dobavo, vgradnjo in servis male komunalne čistilne naprav (MKČN). Rok za vgradnjo MKČN se izteče 31. 12. 2021. Vgraditi jo morajo tisti uporabniki, ki nimajo možnosti priključitve na javno kanalizacijo. To velja za objekte, za katere je bilo gradbeno dovoljenje izdano pred 14. 12. 2002 in ki nimajo urejenega odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode v skladu z gradbenim dovoljenjem. Vgrajena ustrezno delujoča MKČN pomeni manjše obremenjevanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda in posledično znižanje okoljske dajatve za 90 %.

Uporabnikom ponujamo celostno storitev, ki vključuje svetovanje, dobavo in vgradnjo MKČN. Zelo pomembno je, da uporabnik glede na svoj teren in potrebe (stanovanjski ali počitniški objekt) vgradi najbolj primerno napravo. Ponujamo nabor različnih tipov naprav. Za vsako stranko pripravimo najbolj primerno ponudbo, glede na teren, število oseb v gospodinjstvu in želje stranke. Naprave, ki so v naši ponudbi, so preverjeno kvalitetne in delajo dobro, kar kažejo tudi ustrezne prve meritve, ki jih morajo stranke predložiti pri vpisu, v skladu z zakonodajo pa jih opravi pooblaščen izvajalec monitoringa. Stroški so odvisni od same velikosti MKČN, to pomeni od števila oseb v gospodinjstvu, ki bodo priključeni na MKČN. Odvisni

pa so tudi od zahtevnosti terena in posledično gradbenih del. Povprečni strošek dobave in vgradnje MKČN do 5 oseb znašajo cca. 4.000 € z DDV. Za dodatne informacije

nas občani lahko pokličejo po telefonu: 02 88 120 20, nas kontaktirajo po elektronski pošti: info@komusg.si, lahko se oglasijo tudi osebno.

naša občina

Program Starejši za starejše

Starejši za višjo kakovost življenja doma

Leto, ki je za nami, je ponovno odmaknilo zagon programa Starejši za starejše oz. medsebojne pomoči starejših. V večini občin in v društvih upokojencev ta program uspešno deluje, pri nas pa ga odmika situacija koronavirusa. Tudi v Društvu upokojencev Mislinja se trudimo, da bi bilo naše tretje življenjsko obdobje čim lepše, družabno in aktivno.

Vsi starejši v Sloveniji si želijo preživeti starost doma, med svojimi najdražjimi. Odhod v dom za starejše je v večini primerov izhod v sili, ko doma ni več moč zagotavljati dovolj pomoči.

Upokojene strokovnjakinje Slovenske filantropije in Zveze društev upokojencev Slovenije so leta 1995 pričele razvijati projekt medsebojne pomoči starejših, da bi lahko čim dlje ostali v domači oskrbi. V sedanjih obliki teče od leta 2004.

Bistvo programa je v tem, da starejši prostovoljci obiščejo vse starejše od 69 let v svoji okolici, jih povprašajo o tem, kako živijo in jim poskušajo organizirati pomoč, če jo potrebujejo.

Kakšni so cilji in nameni projekta:

- spoznati potrebe starejših, ki živijo doma;
- poiskati tiste, ki ne znajo, ne morejo ali nočejo poiskati pomoči;
- vzpostaviti trajen stik z obstoječimi javnimi službami in nevladnimi organizacijami (RKS, Karitas) in jim, če se obiskani strinjajo, posredovati podatke o njihovih potrebah;
- organizirati prostovoljsko pomoč (servisna dejavnost, delavnice, obiskovanje osamljenih);

- seznanjati lokalno skupnost o kakovosti življenja in potrebah starejših, ki živijo doma;
- vzpostaviti nadzor civilne družbe nad delom vseh, ki se ukvarjajo s pomočjo na domu.

Verjamem, da so tudi v naši občini starejši, ki bi bili veseli obiska, pogovora ali manjše pomoči od starejše osebe, ki pa je še vedno mobilna, polna energije, predvsem pa pripravljena pomagati tistim, ki pomoč ali lepo besedo še kako rabijo.

Ker je v našem društvu upokojencev program še v povojih, želim, da se nam pridružijo prostovoljci, ki bi bili pripravljene sodelovati. Za več informacij lahko kontaktirate društvo ali Nado Tretjak in Almo Kočnik. Vsake vaše pomoči bomo zelo veseli.

Še lepše je biti upokojenec, če se družimo, veselimo in si medsebojno pomagamo.

a Za Društvo upokojencev Mislinja,
Alma Kočnik

Oglasno sporočilo

TUDI VAS SKRBI ZA VAŠE NAJBLIŽJE, KO STE ODSOTNI OD DOMA?

► ZATO SMO TUKAJ MI!

► Osebna asistenca je namenjena vsem ljudem, ki vsakodnevno potrebujejo pomoč drugega zaradi različnih vzrokov, kot so invalidnost, bolezen, starost, nepokretnost, osamljenost, oddaljenost in hkrati razbremenitev družinskih članov pri skrbi za družinskega člana.

► Nudimo celostne rešitve POMOČ NA DOMU, NEGA NA DOMU, VARSTVO IN SPREMSTVO OSEBE, ASISTENCO OZ. STORITVE PO DOGOVORU, tudi 24ur na dan.

► **Za naročilo in več informacij nas pokličite na 040 186 355.**

OSEBNA ASISTENCA Klavdija Prosenjak s.p.

... kvalitetnejše življenje za vas in vaše najbližje ...

Strokovna uporaba in možnosti zmanjševanja smradu gnojevke

V času urbanizacije (poselitve podeželja z nekmečkim prebivalstvom) se vedno več govori o t. i. onesnaževanju okolja zaradi kmetijstva, in sicer glede uporabe gnojevke, mineralnih gnojil, fitofarmaceutvskih sredstev in glede izpustov amonijaka pri prežvekovalcih. V veliki meri se vplivi na okolje pri nekmečkem prebivalstvu merijo glede na lastna prepričanja in v veliki večini stališča stroke postanejo obrobna zadeva.

Popolnoma enaka stališča se pojavljajo pri gnojevki. In zakaj je, zgodovinsko gledano, na tem področju prišlo do konflikta med željami nekmečkega prebivalstva in kmetov, ki kmetujejo v bližini naselij in individualnih stanovanjskih hiš?

To je posledica neracionalne individualne pozidave podeželja predvsem v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja in hkrati zelo hitrega razvoja govedoreje (večji hlevi na gnojevko, koncentracija kmetijskih zemljišč in povečanje števila govedi na kmetijsko gospodarstvo). Prav te kmetije so zaradi razvoja potrebovale njivske površine, ki pa so ravno v okolici nižinskih naselij Dovž, Šentilja pod Turjakom in Mislinje. Posledično se je tem naseljem približala tudi večja količina uporabljene gnojevke. S tem pa so se naseljem približali tudi problemi glede pravilne uporabe gnojevke in problem smradu po njeni uporabi. Dejstvo je, da sta pri gnojenju z organskimi gnojili (gnojevko) prisotna smrad in amonijak. To moti bližnje prebivalce, zato prihaja do določenih nasprotovanj.

Prav je, da stroka, lokalna skupnost, kmečko in nekmečko prebivalstvo najdejo skupni dogovor, kako čim bolj znižati moteče dejavnike gnojenja z gnojevko. Pri tem je pomembno, da vemo, kaj gnojevka sploh je, da

poznamo predpise, ki urejajo varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in nenazadnje, katere so možnosti za zmanjševanje smradu gnojevke na sprejemljivo raven za prebivalstvo.

Zakonska regulativa glede organskih gnojil je zapisana v Uredbi o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Ur. l. št. 113/09, in spremembe in dopolnitve, ki so zapisane v Ur. l. št. 5/13, 22/15 in 12/17, z dne 10. 3. 2017).

Najpomembnejša vodila te uredbe so sledeča:

- da je zaradi varstva voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov celotno območje RS Slovenije opredeljeno kot ranljivo območje;
- zavezanci za izvajanje odločb iz uredbe so vsi kmetje, ki izvajajo gnojenje, tudi z gnojevko;
- dovoljen je letni vnos dušika iz organskih gnojil do 170 kg/ha;
- če na kmetijskem gospodarstvu prihaja do presežkov dovoljenega letnega vnosa dušika, mora kmetija zagotoviti oddajo presežkov gnojevke drugim uporabnikom kmetijskih zemljišč;

- gnojenje s tekočimi organskimi gnojili je na kmetijskih zemljiščih prepovedano od 15. novembra do 1. marca (z določenimi izjemami – glej uredbo). V določenih letih lahko zaradi neugodnih vremenskih razmer za razvoz gnojevke minister za kmetijstvo podaljša obdobje za razvoz gnojevke za največ do 30 dni (do 15. decembra);
- v dovoljenem času za razvoz gnojevke veljajo prepovedi razvoza v primerih, ko so tla poplavljen oz. nasičena z vodo, zmrznjena oz. prekrita s snežno odejo.

To so osnovna navodila uredbe glede gnojevke, za popolno razumevanje problematike gnojenja z gnojevko je dobro prebrati celotno uredbo.

Kaj sploh je gnojevka, ne bodi je treba, in ali je sploh koristna za našo kmetijsko zemljo?

Nezredčena gnojevka je mešanica živalskih izločkov – blata in seča, v kateri je cca. 8–10 % sušine in 88–90 % vode. V skladišča za gnojevko (gnojne jame) vedno pride tudi veliko meteorne vode, tako da razredčenost gnojevke ocenjujemo glede na izku-

šnje. Kakšne so metode merjenja? Za dobro aplikacijo gnojevke je najbolj pomembno, da je dovolj razredčena. S tem izboljšamo izkoristek dušika, zmanjšamo smrad in fitotoksični učinek amonijaka. Na njivskih površinah aplicirano gnojevko čim prej zadelamo v tla, s tem preprečimo izhlapevanje amonijaka in izgubo dušika. Na travnatih površinah apliciramo gnojevko v intenzivni rasti travne ruše, najboljše v oblačnem vremenu in kadar v dnevu ali dveh pričakujemo padavine. Najbolje je, da gnojevko apliciramo zvečer.

Vedeti moramo, da se gnojevka po hranilnih snoveh izkorišča enako kot mineralna gnojila. Dolgoročno računamo izkoristek 4 kg čistega dušika iz 1 m³ gnojevke, torej je 3 m³ gnojevke po hranilni vrednosti enako eni vreči mineralnega gnojila KAN. Poleg tega ima gnojevka ob zaoravanju žitnih ostankov enako humusno delovanje kot preperel hlevski gnoj. Humusno delovanje pri gnojenju travinja je nekoliko nižje, kar pa ni bistveno, saj je travinje sposobno ohranjati humusno bilanco z odmiranjem koreninskega sistema v tleh, ki je trajen proces.

Zaradi vsega navedenega je gnojevka neprecenljiv vir makro hranil (dušik, fosfor, kalij) pri kmetijski pridelavi. Po nemških izsledkih se preko 80 % hranilnih snovi iz konzumirane krme pri živalih vrne v okviru kmetije nazaj na polja in travnike, kar je vrednost cca. 100 € na glavo velike živine na leto. Za lažje razumevanje – 30 krav nam na letnem nivoju v obliki makro hranil iz gnojevke povrne med 3.000 in 4.000 € na kmetijo.

Gnojevka je torej za naše kmete – pridelovalce hrane – zelo koristna. Da pa ne bo moteča za ostale prebivalce na podeželju, moramo storiti vse, da čim bolj zmanjšamo njen neprijeten vonj.

Iz vsega navedenega izhaja, da moramo pri gnojevki doseči učinkovito delovanje v času skladiščenja in njene predelave (zorenja). S tem izboljšamo fizikalne lastnosti gnojevke, kot so pretočnost, homogenost in, kar je naj-

pomembnejše, zmanjšamo vonj uporabljene gnojevke.

Zmanjšanje smradu gnojevke z različnimi pripravki

Na svetovalnem območju KGZ Celje kakšnih konkretnih aplikativnih poskusov glede dodatkov gnojevki nismo izvajali. Smo pa že v preteklosti predvsem večjim rejcem priporo-

vilko 1. Ponovno ocenjevanje gnojevke so izvedli aprila. Povprečne rezultate so primerjali s kontrolo (goveja gnojevka brez dodatkov) in dobili so naslednje rezultate:

Na našem območju nimamo prašičjih farm in tudi ne večjih količin prašičje gnojevke, zato se bomo omejili na rezultate poskusa z govejo gnojevko, ki so naslednji:

Prav je, da stroka, lokalna skupnost, kmečko in nekmečko prebivalstvo najdejo skupni dogovor, kako čim bolj znižati moteče dejavnike gnojenja z gnojevko.

čali uporabo pripravka Glenor KR + Zn/Se. Glede na vizualno oceno lahko z gotovostjo rečemo, da je gnojevka, tretirana s tem pripravkom občutno bolj homogena in pretočna, prav tako se občutno zmanjša vonj gnojevke v samem hlevu kot tudi na njivskih in travniških površinah.

Je pa bil izveden poskus uporabe dodatkov gnojevki na pobudo Občinske uprave Brežice, poskus je izvedel Stane Bevec (upokojeni svetovalec na KGZ Novo mesto).

Za zmanjševanje smradu gnojevke sta bila uporabljena dva pripravka, in sicer Plocher preparat za prašičjo in posebej za govejo gnojevko in pripravek Glenor KR + Zn/Se.

Preparat Glenor KR + Zn/Se so dodajali živalim v krmo, in sicer 50 g / govedo na dan, medtem ko so preparat Plocher dodajali direktno v gnojevko v začetku 15 ml / m³ gnojevke, nato so odmerki dozirali na glavo velike živine. Poskus so izvajali v jeseni 2009, ko so izvedli prvo ocenjevanje smradu pri polivanju gnojevke (organoleptično) s točkami od 1 do 5. Najšibkejši smrad je bil ocenjen s šte-

- organoleptična ocena je, da se smrad zmanjša za 48–62 %. Najboljši rezultat je pri uporabi preparata Glenor KR + Zn/Se;
- hkrati je smrad pri gnojevki z uporabljenimi dodatki manj neprijeten, manj agresiven, manj oster in se je tudi hitreje izgubil.

Ocena Plocherjevega preparata za gnojevko:

- zorenje gnojevke gre v aerobni (zaželeni) smeri in ni opaznega gnitja gnojevke;
- higiena v hlevu se občutno izboljša, zmanjša se populacija muh in patogenih mikroorganizmov;
- potreba po mešanju se občutno zmanjša ali je celo nepotrebna;
- izboljša se klima v hlevu;
- pri polivanju gnojevke ne pride do ožigov, poveča se rodovitnost tal.

Ocena preparata Glenor KR+ Zn/Se:

- občutno manjši smrad pri polivanju gnojevke;
- izboljšanje klime v hlevu;
- gnojevka je bolj tekoča in homogena;

Vrsta gnojevke	Pripravek	Ocena smradu	Pripombe
Kontrola – goveja gnojevka		3,87	gosta
Prašičja gnojevka	Plocher preparat za prašičjo gnojevko	1,25	gosta
Goveja gnojevka	Plocher preparat za govejo gnojevko	2,00	gosta
Prašičja gnojevka	Glenor KR + Zn/Se	1,87	gosta
Goveja gnojevka	Glenor KR + Zn/Se	1,50	gosta

- s polivanjem gnojevke, tretirane z Glenor KR+ Zn/Se, se stimulira rast korenin, preprečujejo se ožigi, rastline so manj občutljive na sušo;

- gnojevko tretirano je potrebno občutno manj ali skoraj nič redčiti, kar zmanjšuje strošek prevoza gnojevke.

Glede na izsledke poskusa in če se osredotočimo samo na učinek zmanjševanja smradu, lahko zaključimo, da sta oba preparata dokaj učinkovita, vsekakor pa je bil bolj učinkovit preparat Glenor KR + Zn/Se, ki naj bi smrad zmanjšal kar za 68 %.

Seveda bi bilo priporočljivo izračunati še strošek posameznega preparata na glavo velike živine, čeprav ta primerjava ne bi bila čisto korektna, ker ima preparat Glenor KR + Zn/Se poleg učinka zmanjševanja smradu tudi učinek v prehranskem smislu, saj vsebuje še mikroelementa Se in Zn, ter kalcijev karbonat, bentonit-Montmorillonit in ostalo.

V vsakem primeru je namera Občine Mislinja glede sofinanciranja preparata za gnojevko prava poteza, ki bo imela dolgoročno dobre učinke tako za kmete (stroškovno), kot tudi za ostalo nekmečko populacijo v

smislu s smradom manj obremenjena okolja.

Kljub vsemu se moramo zavedati, da je kmetovanje na področju občine Mislinja zapisano v genomu vseh prebivalcev, je tradicija, ki poleg pridelave zdrave hrane (ki jo kmetje na območju občine Mislinja zagotovo pridelujejo) ohranja in vzdržuje kulturno krajino že stoletja. Ključno pri kmetovanju je gnojenje, brez katerega ni ustreznega pridelka krme, od katere so odvisne živinorejske kmetije. Tako tlom vrnemo tisto (v obliki hranil), kar jim je bilo s pridelkom odvzetega.

Danes smo nemalokrat priča raznim nestrpnostim med kmečkim in nekmečkim prebivalstvom na podeželju, pa naj gre za problem smradu po gnojenju, problem nanosa fitofarmaceutskih sredstev, problem udeležbe kmetijske mehanizacije v prometu in še bi lahko našteval. Prav zaradi tega je prav, da se vzpostavljajo dialog in izobraževanja kmečkega in nekmečkega prebivalstva za isto mizo.

Dejstvo je, da si je nekmečko prebivalstvo v preteklosti in v manjšem obsegu še danes iskalo svoj življenjski prostor v ruralnem okolju, ki je z

leti postalo urbano okolje. Danes pa ne moremo več oblikovati točne ločnice med ruralnim in urbanim okoljem, zato je nujno potreben skupen dialog vseh, ki v tem okolju živijo in pridelujejo hrano.

Občina Mislinja ima danes cca. 72–74 % gozda. Glavni »ohranjevalci oz. čistilci« kulturne krajine pa so v veliki večini kmetje. V zadnjem času je opazen hud upad želje po kmetovanju, vedno več kmetij se opušta. Če bo trend zaraščanja in opuščanja kmetovanja primerljiv z zadnjimi leti, se bomo mogoče čez nekaj let na kakšni okrogli mizi pogovarjali, kako sobivati z volkom, ali pa se bomo spominjali, kako »prijeten« je bil prvinski vonj gnojevke, ki ga ni več mogoče zaznati v živo.

Zato je pobuda Občine Mislinja glede sofinanciranja preparata za zmanjševanje smradu gnojevke zelo vzpodbuden korak za prijetno sobivanje vseh občanov na tem območju.

a Smiljan Štruc, inž. kmet.,
KGZS – Izpostava Slovenj Gradec

naša občina

Pametno kmetijstvo vpliva na razvoj podeželja

V Zavodu Slokva, so. p. se zavedamo, da sta napredna tehnologija in digitalizacija v kmetijstvu nujni za razvoj podeželja. Kot socialno podjetje stremimo k doseganju družbenih učinkov, zato smo si med drugim zadali tudi nalogo povezovati različne akterje z namenom vzpostavitve učinkovite povezave med kmetijsko prakso in raziskovalci, svetovalci ter drugimi ustreznimi akterji, s pomočjo katerih se lahko razvijajo in v prakso prenesejo nove tehnološke, ekonomske, okoljske in druge rešitve.

V slovenskem kmetijstvu ne primanjkuje izzivov, prav tako jih ne manjka na posameznih kmetijskih gospodarstvih. A ti izzivi so rešljivi. Ne sami po sebi, ali sami od sebe, pač pa v sodelovanju z ljudmi, ki jih znajo prepoznati, opisati in so primerno usposobljeni za to, da se lotijo reševanja prav teh izzivov. Da bi se lahko uspešno spopadli s povsem praktičnimi izzivi, s katerimi se posamezno kmetijsko gospodarstvo vsakodnevno srečuje na nji, vi, pašniku, v rastlinjaku, intenzivnem sadovnjaku, vinogradu, na hmeljišču,

v proizvodnji ... je potrebno vzpostaviti učinkovite povezave med kmetijsko prakso in raziskovalci, svetovalci ter drugimi akterji. To je tudi namen, da se zavod loteva tovrstnih projektov.

Cilj projektov evropskega partnerstva ni samo združevanje različnih akterjev, pač pa s povezovanjem združiti različna znanja in s tem povečati produktivnost v kmetijstvu, zmanjšati negativne vplive kmetijstva na kakovost površinskih in podzemnih voda, ohraniti oz. izboljšati potencial tal ter povečati tržne usmerjenosti.

Skozi projektne aktivnosti želimo spodbujati kmetovalce, da se reševanja praktičnih izzivov, s katerimi se ti srečujejo na kmetijskem gospodarstvu, lotevajo v sodelovanju s strokovnjaki različnih strok in da se znanje o doseženih rezultatih razširja med druge kmete, ki niso člani partnerstva, in seveda tudi v širši javnosti.

Že tretje leto vodimo projekt Pametno kmetijstvo – senzorski sistem za monitoring in napovedi v kmetijstvu z uporabo umetne inteligence.

Načrtovane aktivnosti v projektu

1. Študij strokovne literature – določitev pomembnih parametrov, ki vplivajo na razvoj bolezni ter posledično kakovost kmetijskih pridelkov.
2. Razvoj senzorskih sistemov za meritve parametrov na kmetijskih površinah, kjer je posajena določena kmetijska kultura.
3. Zasaditev kmetijske kulture, na kateri se ne bo uporabljalo fitofarmaceutskih sredstev in se bo uporabljala izključno za učenje razvitega inteligentnega sistema.
4. Postavitev senzorskih sistemov na različnih kmetijskih kulturah (na kmetijah partnericah projekta).
5. Zajemanje podatkov iz senzorjev, reden dnevni pregled stanja opazovanih kmetijskih rastlin ter vnos podatkov v baze (na kmetijah partnericah projekta).
6. Razvoj sistema za on-line spremljanje parametrov na kmetijskih zemljiščih (vlaga, temperatura zraka, temperatura zemlje, prisotnost dušika).

Cilji projekta: povečanje produktivnosti v kmetijstvu, zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na kakovost površinskih in podzemnih voda, ohranjanje oz. izboljšanje proizvodnega potenciala tal, povečanje tržne usmerjenosti ter horizontalne in vertikalne povezanosti.

Poudarek projektov v okviru Podukrepa 16.2 je v prenosu pridobljenih znanj na druge. S tem namenom bomo v prihodnjih mesecih

organizirali delavnice z namenom demonstracije pridobljenega znanja v okviru priprave in izvedbe praktičnega preizkusa na lokaciji kmetijskega gospodarstva za ostale lastnike kmetij, ki niso člani partnerstva; izvedba predavanja oz. delavnice o pridobljenem projektne znanju za ostale lastnike kmetij, ki niso člani partnerstva; izvedba strokovne ekskurzije, ki jo bo organiziral partner, ki je izobra-

ževalna institucija za udeležence, ki so vključeni v izobraževalni ali študijski program s področja kmetijstva. Več o dogodkih, ki jih bomo skupaj s projektnimi partnerji organizirali za širšo javnost, lahko spremljate na spletni strani www.slokva.si ali na Facebooku.

a Alenka Berložnik
Direktorica Zavoda Slokva, so. p.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Oglasno sporočilo

**V NAŠEM
SREDIŠČU
STE VI
IN S
SODOBNIMI
REŠITVAMI
SMO Z VAMI
TAKO,
KOT ŽELITE.**

PODPIS NA
DALJAVO

VIDEO
IDENTIFIKACIJA

SPLETNA PRIJAVA IN
OGLEDE ŠKODE NA DALJAVO

PREPOST DOSTOP
DO VSEH STORITEV

NIKOLI SAMI

Sončne elektrarne in samooskrba z električno energijo

V teh dneh se veselimo prihajajoče pomladi in s tem sončnih dni, ki so pred nami. Ob običajnih tedenskih pohodih po obronkih naše občine, se mi nehote pogled večkrat ustavi na posamezni stanovanjski stavbi ali gospodarskem objektu, ki ima zgrajeno foto napetostno elektrarno, največkrat pogovorno imenovano sončno elektrarno (tako jo bomo imenovali tudi v tem članku). Sonce za človeka predstavlja marsikaj, med drugim tudi vir energije. Tako lahko hitro ugotovimo, da je vedno več sončnih elektrarn zgrajenih na strehah objektov v naši občini, kakor tudi sicer v Sloveniji, kjer se je trend izgradnje z ukinitvijo podpor ustavil, zdaj pa je zaradi *Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS št. 17/19)* znova v porastu gradnja sončnih elektrarn, največ na stanovanjskih in gospodarskih objektih.

Velja povedati, da je leta 2017 Mednarodna agencija za energijo (IEA) razkrila, da je sončna energija postala najhitreje rastoči vir energije na svetu – **prvič je uporaba sončne energije preseгла uporabo vseh drugih goriv v tekočem letu**. Od takrat sončna energija kot energetski vir še naprej raste in podira rekorde po vsem svetu. V letu 2019 je proizvodnja električne energije iz sončnih elektrarn v svetovnem merilu narasla za 22 %, kar je pomenilo, da je ta porast proizvodnih virov na drugem mestu, takoj za izgradnjo vetrnih elektrarn. V svetovnem merilu je znašala proizvodnja električne energije sončnih elektrarn 3 % celotne energije. Lahko bi rekli, da številka ni velika, ampak je dejstvo, da številka vztrajno raste.

Po podatkih Evropskega združenja Solarpower Europe (julij, 2020) sončne elektrarne trenutno prekrivajo

manj kot 10 % vsega strešnega prostora, ki je na voljo.

V letu 2019 je v Sloveniji obratovalo že 4.686 naprav za samooskrbo z električno energijo s skupno priključno močjo 51,7 MW in povprečno priključno močjo 11,1 kW. Podatki za leto 2020 še niso znani, je pa znano dejstvo, da se trend izgradnje naprav za samooskrbo z električno energijo povečuje, torej lahko pričakujemo še višje številke. Hkrati z naraščanjem števila odjemalcev s samooskrbo narašča tudi povprečna moč naprav za samooskrbo. V letu 2016 je povprečna moč na novo priključene tovrstne naprave znašala 8,1 kW, v letu 2019 pa že 12,3 kW. Naraščanje moči tovrstnih naprav je mogoče povezati z vedno večjo uporabo električne energije za ogrevanje stavb s pomočjo toplinskih črpalk, v zadnjem času pa postaja zanimiva tudi uporaba ukrepa samooskrbe v povezavi s polnjenjem električnih vozil na domu.

Nekaj o samooskrbi z električno energijo

Gradnja sončnih elektrarn se je v Sloveniji po letu 2013 zaradi drastičnega zmanjšanja podpor pri prodajni ceni električne energije skoraj povsem ustavila. Takšno stanje je bilo potem vse do leta 2016, ko je bila sprejeta *Uredba o samooskrbi z električno energijo iz OVE (obnovljivih virov energije – sonce, veter ...)*. Ta ukrep je bil dobro sprejet med gospodinjstvi, saj se je ponovno pričelo z izgradnjo sončnih elektrarn za samooskrbo, katerih izgradnja na ali ob obstoječ objekt se uvršča med vzdrževalna dela na objektu in v skladu s 5. členom *Gradbenega zakona* za tovrstna dela ni potrebe po pridobivanju gradbenega dovoljenja. Ta gradnja pa ne sme biti v nasprotju s prostorskim izvedbenim aktom

in predpisi, s katerimi se podrobneje določijo bistvene in druge zahteve, in drugimi predpisi. Uredba je tako omogočila, da lahko uporabnik z lastno proizvodnjo električne energije zniža stroške za nakup energije, obenem pa prejme enkratno nepovratno subvencijo pri Eko skladu za delno kritje stroškov.

Sistem samooskrbe s sončno energijo v skladu z *Uredbo o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije* deluje po sistemu neto meritev. Električna energija proizvedena z mikro sončno elektrarno je namenjena pokrivanju lastnih potreb po električni energiji, viški in manki pa se uravnavajo prek omrežja, ki deluje kot neke vrste shranjevalnik energije. Ko sončna elektrarna proizvaja več energije, kot se je porabi, viške oddaja v omrežje in obratno. V praksi se je pričel uporabljati angleški izraz »net metering«, ki pravzaprav pomeni neto merjenje oddane enote energije v omrežje s prevzeto enoto energije iz omrežja v obračunskem obdobju. Torej, zamenjava kWh za kWh po določenem eno tarifnem načinu merjenja električne energije. V Sloveniji je za obračunsko obdobje določeno koledarsko leto (Slovenija ima štiri letne čase, v katerih se osončenost precej spreminja), kar je najugodnejša varianta obračuna. V vseh državah EU ni tako. Kot taka je torej samooskrba precej ugodna za investitorje, saj se izognejo dodatnim stroškom (hranilniki oz. baterije), kakor tudi tveganju pomanjkanja energije.

Ker gre za samooskrbo, viška proizvedene količine delovne električne energije (kWh) ne morete prodati, temveč se neodplačno prenese v last dobavitelja električne energije. Zato je zelo pomembno pravilno dimenzioniranje velikosti sončne elektrarne

ne, ki naj bi čim bolj natančno ustrezala letni porabi električne energije v gospodinjstvu. Prevelika moč sončne elektrarne za samooskrbo pomeni tudi večji strošek investicije, zato se je smiselno s planirano proizvodnjo električne energije čimbolj približati predvideni porabi v gospodinjstvu (ali pri malem poslovnem odjemalcu). V primeru, da sončna elektrarna proizvede premalo električne energije za pokrivanje potreb, mora lastnik kupiti manko energije od dobavitelja električne energije po v pogodbi opredeljeni ceni. Velja tudi poudariti, da se obračun količin ne nanaša le na postavko energija, temveč tudi na ostale postavke (omrežnina in nekateri prispevki). Izjema so le postavke, vezane na obračunsko moč.

V letu 2018 je bila sprejeta sprememba *Uredbe o samooskrbi*, ki je odpravila tri bistvene ovire za še večji razmah izgradenj sončnih elektrarn: odprava omejitve moči elektrarne, odpravila se je letna omejitev priključne moči, vendar priključna moč naprave za samooskrbo (v kW) ne sme presežati 0,8-kratnika priključne moči odjema merilnega mesta ter lastništvo merilne naprave, ki se ne navezuje več na lastništvo sončne elektrarne (s tem se omogoča samooskrbo v večstanovanjski hiši in samooskrba skupnosti za oskrbo z obnovljivimi viri energije).

Odjemalcem s samooskrbo se omrežnina za prevzeto električno energijo praktično ne obračunava, čeprav s svojim režimom obratovanja uporabljajo omrežje v znatni meri tudi za prevzem električne energije, namenjene končni porabi. Zaradi tega prihaja z naraščanjem števila odjemalcev s samooskrbo do vse večjega primanjkljaja omrežnine, ki je glavni vir za pokrivanje stroškov izgradnje, delovanja in vzdrževanja elektroenergetskih omrežij. Pojavlja se slabost oz. negotovost glede spremembe regulative, saj bi ekonomiko močno zamajala že sprememba obračunskega obdobja (polletno ali mesečno).

Velja tudi opozoriti, da vse sončne elektrarne, ki so bile vključene v pod-

porne sheme po *Energetskem zakonu* (subvencionirane cene električne energije), po izteku obdobja podporne sheme ne bodo mogle biti vključene v mehanizem samooskrbe. Tu bi želel opozoriti lastnike in potencialne vlagatelje v novo sončno elektrarno za samooskrbo na prihajajoče spremembe zakona. Po predlogu Zakona o oskrbi z električno energijo bodo morali v prihodnje lastniki sončnih elektrarn plačevati omrežnino za prejeto in oddano električno energijo iz/v omrežja, vendar omrežnine ne bo treba plačevati za oddano elektriko v omrežje. Uveljavlja se pojem aktivnega odje-

do nekaterih bistvenih sprememb. Pri tem je zelo verjetno, da bodo aktivni odjemalci še bolj neposredno vpeti v delovanje trga, kar bodo omogočali tehnologija, novi tarifni sistemi itd.

Kratki napotki za lastnike sončnih elektrarn

Velik faktor pri proizvodnji električne energije za samooskrbo je orientacija strehe in mikro lokacija. Že naši predniki so zelo dobro vedeli, da južna stran neba pomeni več sonca in posledično s tem večji pridelek. Prav tako velja, da so Primorska, Štajerska in Pomurska regija precej boljše loka-

» Prevelika moč sončne elektrarne za samooskrbo pomeni tudi večji strošek investicije, zato se je smiselno s planirano proizvodnjo električne energije čimbolj približati predvideni porabi v gospodinjstvu.

malca (ima v lasti napravo za shranjevanje električne energije – hranilnik), ki bo lahko zagotavljal več storitev. Prav tako predlog zakona omogoča vsem tistim, ki so že v sedanjem t. i. »net metering« sistemu, da ostanejo zanje pogoji še naprej isti kot do zdaj. Prav tako bodo v sedanjem »net metering« sistemu ostale vse priključene sončne elektrarne, ki bodo v omrežje priključene do 31. 12. 2023, saj gre za že pridobljene pravice. Pričakovati je, da bo najpozneje v nekaj letih prišlo

cije, saj zagotavljajo več sončnih dni od ostalih. Seveda pa se dnevi in leta med sabo po osončenosti tudi razlikujejo. O optimalni legi govorimo, ko imamo smer strehe jug, naklon nekje med 33 in 35 stopinj ter v bližini nobene ovire, ki bi povzročala senčenje elektrarne. Povprečna ocenjena vrednost osončenosti za Slovenijo in s tem zagotovljeno proizvodnjo, na 1 kW inštalirane moči sončne elektrarne, je z orientacijo strehe proti jugu nekje med 1050 do 1150 kWh/1 kW.

Objekti s sončno elektrarno v Šentflorjanu

Pri tem moramo upoštevati kakovostne sončne module in razsmernike, s čimer lahko dosežemo razmerje med zgornjim sončnim obsevanjem in številom letno proizvedenih kWh električne energije na 1 kW inštalirane moči nekje med 75 in 80 %. Tako pri nas znaša največja možna letna proizvodnja nekje med 1050 in 1100 kWh električne energije na vsak 1 kW inštalirane moči elektrarne.

Pri tem je prav, da se vsak lastnik vpraša, če se samooskrba z elektriko izplača. Odgovor na to je vprašanje, kakšna je poraba električne energije na merilnem mestu v enem letu. Ko se odločamo za investicijo v neko stvar, je pomembna amortizacijska doba oz. obdobje vračila le-te. Ključen podatek v tem primeru je zato poraba električne energije v objektu, v kWh v enem koledarskem letu. Če je elektrarna primerno zasnovana in zgrajena iz ustreznih komponent, potem je pričakovana življenjska doba le-te 30 let in več. Za izgradnjo elektrarne izbiramo fotonapetostne (sončne) module, ki jih odlikujejo odlične lastnosti, pri čemer vam mora izvajalec oz. dobavitelj zagotoviti delovanje z vsaj 85 % izhodne moči v 25. letu delovanja. V tem primeru lahko računamo s prihranki skozi celotno dobo delovanja elektrarne. Module mora odlikovati zelo visoka, tudi do 20 % učinkovitost pretvorbe sončne v električno energijo, moduli morajo imeti izjemno nizko degradacijo, dobavitelj mora imeti vsaj 25-letno linearno garancijo, ki vam zagotavlja 85 % izhodne moči v 25. letu in 15-letno garancijo na proizvod. Proizvedeni morajo biti iz najboljših materialov in so v svetu prepoznavni po svojem odličnem delovanju (poglejte primerjalne teste na internetu). Pazljivi bodite pri izbiri razsmernikov, zato pridobite več ponudb izvajalcev in se posvetujte z neodvisnimi strokovnjaki za fotovoltaiiko.

Za natančen izračun investicijske vrednosti v sončno elektrarno je najbolje, da pošljete povpraševanje različnim ponudnikom. Informativno lahko rečemo, da bi ob predpostav-

Objekti s sončno elektrarno v Mislinji. Foto: Tonči Hozjan.

ki, da štiričlanska družina letno porabi 4.000 kWh električne energije, bila cena za izgradnjo sončne elektrarne okrog 10.000 € (z upoštevanjem subvencije). Za tako elektrarno bi potrebovali površino na strehi vsaj 25 m², nazivna moč elektrarne pa bi bila okoli 13 kWp. Cena je odvisna tudi od ponudnika, kvalitete modulov in garancije. Pri nekaterih ponudnikih lahko zaprosite za ugodno financiranje, kot je npr. obročno odplačevanje ali potrošniški kredit. Lahko se tudi prijavite na razpis za subvencijo iz Eko sklada. Čeprav se pogoji vsako leto spreminjajo, načeloma velja, da vam povprečno 20 % naložbe. Zgornja meja za subvencijo je 180 € na 1 kW nazivne moči inštalirane naprave.

Bodoče lastnike sončnih elektrarn moramo tudi opozoriti, da davčna stopnja pri investiciji ni enaka, če sončno elektrarno postavljamo na streho gospodarskega, ne bivalnega objekta ali na stanovanjski objekt. Višina stopnje DDV se določa skladno z zakonodajo in vpliva na končno višino investicije. Poenostavljeno to pomeni, da se ob višji stopnji DDV enostavna doba vračanja investicije nekoliko podaljša.

Opozoriti velja tudi na velik vpliv temperature na izkoristek sončne elektrarne. Splošno prepričanje, da je v vročih predelih, kjer je na voljo obilo sonca, učinkovitost solarnih modulov visoka, je očitna zmotna. Najboljši rezultati se dosejajo v višjih predelih, kjer je temperatura nižja in dovolj sončnega obsevanja. V nadaljevanju bomo pojasnili ta fenomen. Moč (in s tem izkoristek) fotonapetostnih modulov začne padati (tehnično gro-

bo povedano), če se temperatura okolice povzraha nad 25 °C. Zato bodimo zelo pazljivi na moč modulov (Wp), ki je deklarirana pri STC (standardni testni pogoji) 25 °C. Poleti lahko v naših krajih dosežejo moduli temperaturo nad 50 °C, celo do 65 °C. V tehničnem listu, ki ga izda proizvajalec solarnega modula, je podatek «temperaturni koeficient Pmax». Ta v točki največje moči pove, za koliko se bo zmanjšala moč modula z vsako zvišano °C nad 25 °C. Vzemimo primer modula proizvajalca xx moči 300 Wp, ki ima temperaturni koeficient -0,39 %, kar sodi med solarne panele z nizkimi temperaturnimi koeficientom. Predpostavimo, da je temperatura modula 65 °C. V tem primeru znaša razlika med 65 °C in 25 °C, kar 40 °C. Razliko v temperaturi pomnožimo s temperaturnim koeficientom 0,39, kar znaša 15,6 %. To pomeni, da se bo za 15,6 % zmanjšala nominalna moč 300 Wp modula, kar v praksi znaša okoli 253 W. Iz tega primera vidimo, kako pomemben je pri nakupu solarnega modula podatek „temperaturni koeficient Pmax“.

Zelo pomemben ukrep, ki omogoči dobro delovanje sončne elektrarne, je namestitev modulov, ki ne smejo biti zasenčeni, sicer se njihova moč temeljito zmanjša, izkoristek sončne elektrarne bo precej pod pričakovanim, kar se bo direktno pokazalo skozi proizvedeno električno energijo. Moduli morajo biti nameščeni tako, da upoštevamo tudi vse okoliške objekte, kar je izrednega pomena za delovanje in izkoristek posameznega modula in s tem elektrarne. Moduli,

ki imajo zasenčeno le petino svoje površine, bodo izgubili kar 80 % moči. Kakšen bo efekt, je odvisno tudi od števila sončnih celic (v modulu), ki so v senci, in v kakšni meri so osenčene. Če je npr. ena sončna celica (v modulu) zasenčena 75 %, to pomeni večjo izgubo, kakor če so zasenčene tri sončne celice (v modulu) le 25 %. V primeru delnega in popolnega senčenja imamo lahko izgube pri proizvodnji električne energije, zato je bolje, da se senčenju izognemo. Za določanje dolžin senc je zelo uporaben gnomonski diagram. Pri tem moramo vedeti dolžino ovire, saj tako ugotovimo usmeritev sence za določen mesec in urni čas. S primerno postavitvijo se lahko izognemo sencam ali vsaj ugotovimo, kdaj bodo le-te vplivale na proizvodnjo. To potem upoštevamo pri izračunu proizvodnje.

Požarna varnost in obveznosti lastnika sončne elektrarne v samooskrbi

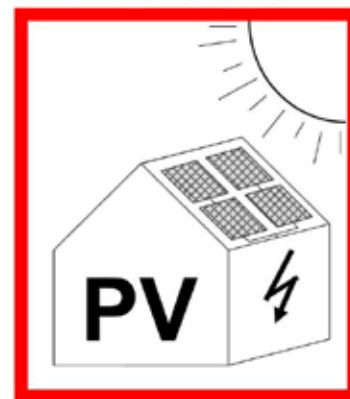
V prihodnosti lahko pričakujemo vedno več sončnih elektrarn na naših stavbah, predvsem za namene samooskrbe z električno energijo. Tako se bo vedno več električne energije proizvedlo in porabilo lokalno, npr. za vse bolj popularno ogrevanje s toplotnimi črpalkami, medtem ko se bo odvečna proizvedena elektrika uskladiščila za kasnejšo uporabo v t. i. hranilnikih energije (baterije oz. akumulatorji). Zato se bodo v zvezi s požarno oz. eksplozijsko zaščito pojavile nove zahteve. Bistveni razmislek glede požarne varnosti sončnih elektrarn, ki ga mora opraviti bodoči lastnik oz. njegov izvajalec gradnje, je, kako namestitev nove sončne elektrarne na stavbo vpliva na požarno varnost in kako preprečiti morebitne negativne vplive. Pri postavitvi sončne elektrarne na obstoječo stavbo je potrebno upoštevati obstoječ koncept požarne zaščite in izhodišče, da se raven požarne varnosti v stavbi ne sme zmanjšati. Tisti lastniki in bodoči lastniki, ki se želite bolj podrobno seznaniti z osnovnimi pravili za načrtovanje, izdelavo in izgradnjo sončne elektrarne ter v nadaljevanju z obratovanjem in vzdrževanjem le-te,

boste veliko usmeritev našli v *Smernici o požarni varnosti sončnih elektrarn - SZPV 512, izdaja 02/16*, ki jo je pripravilo Slovensko združenje za požarno varnost. Z upoštevanjem napotkov v tej smernici si boste zagotovili varno namestitev in uporabo sončnih elektrarn, s tem pa tudi učinkovito in celostno požarno varnost stavbe.

Vsak novi lastnik sončne elektrarne se mora zavedati, da je ključnega pomena za dolgo življenjsko dobo elektrarne (vsaj 25 let ali več) pričakovano varno obratovanje in ustrezno požarno varnost, prava izbira elementov sončne elektrarne že ob samem načrtovanju ter seveda izgradnji. V celotni življenjski dobi je sončna elektrarna z vsemi svojimi gradniki izpostavljena običajnim vremenskim razmeram (dež, veter, sneg, temperaturne spremembe, agresivni plini v ozračju – predvsem, če je elektrarna grajena na strehi hleva), zdržati pa mora tudi ekstremne vremenske pojave (močan veter, nevihte, toča ipd.). Pri hlevih so npr. izpostavljene še koroziji. Sestavne dele sončnih elektrarn lahko poškodujejo tudi živali (glodavci, ptiči ...). Zaradi poškodb lahko nastane električni oblok, ki predstavlja vir vžiga, posledica pa je požar.

Pri tem velja opozoriti, da je še tako dobro načrtovanje izgradnje mogoče izničiti s slabo izvedbo. Tukaj še posebej opozarjam, da naj sončno elektrarno montirajo samo ustrezno kvalificirani izvajalci. Danes je na trgu vse preveč izvajalcev, ki vam nudijo in obljubijo vse najboljše, dobite pa vse drugo. **Glede na to, da je izgradnja sončne elektrarne strokovno področje, na katerem večina lastnikov nima ustreznega strokovnega znanja, vedno priporočam, da si lastniki v fazi izgradnje sončne elektrarne za samooskrbo najamejo neodvisnega in strokovnega pooblaščenega inženirja (zakonsko to sicer ni potrebno, ker za izgradnjo ni potrebno gradbeno dovoljenje), ki vam bo v strokovno pomoč in presojo, ali je izgradnja izvedena kvalitetno in skladno z zahtevami aktualne zakono-**

SONČNA ELEKTRARNA NA OBJEKTU

POZORI

NEVARNOST ELEKTRIČNEGA UDARA PRI GAŠENJU Z VODO!

ENOSMERNI TOK – PO IZKLOPU LAHKO NEKATERI DELI OSTANEJO POD NAPETOSTJO

Enosmerni tok se lahko, ob prisotnosti dnevnih svetlobe, pojavi v vodnikih, ki vodijo od PV modulov do odklopnega stikala, tudi kadar je sistem izklopljen.

Oznaka stavbe s sončno elektrarno

nodaje. Prav tako naj odgovorni projektant požarne varnosti, ki je izdelal presojo požarne varnosti, kot nadzornik sodeluje pri montaži sončne elektrarne, saj vam bo na koncu lahko izdelal izkaz požarne varnosti. Ta je del dokumentacije nove stavbe, pri obstoječi stavbi pa dobi investitor z izkazom požarne varnosti za sončno elektrarno zagotovilo, da so bila pri načrtovanju in vgradnji sistema upoštevana pravila, ki zagotavljajo zeleno stopnjo požarne varnosti.

Po izgradnji je lastnik sončne elektrarne na vidno mesto na stavbi dolžan namestiti oznako za stavbo (najmanj A6 format), ki ima nameščeno sončno elektrarno. Namen označevanja je opozoriti osebe (predvsem gasilce), ki niso dovolj seznanjene z namestitvijo sončne elektrarne in te informacije potrebujejo predvsem zaradi ukrepanja ob požaru.

Poleg tega je treba označiti stikalo za ročni izklop, in sicer z napisom »Stikalo za odklop sončne elektrarne v sili«. Ob tem se je treba zavedati, da je pri intervenciji gasilcev enako pomemben kot oznaka mesta za odklop še podatek, od katerega elementa sončne elektrarne dalje bo po odklopu vzpostavljeno brez napetostno stanje.

Izvajalec je dolžan lastniku predati brezhizbno sončno elektrarno. Izvajalec

mora uporabnika usposobiti za uporabo naprave in mu predati dokumentacijo o napravi. Usposabljanje in predajo oz. prevzem sončne elektrarne je treba evidentirati po končani izgradnji v zapisniku ali enakovrednem dokumentu. S tem uporabnik potrdi, da je seznanjen z napravo, z varnostnimi napravami in ukrepi ter s svojimi obveznostmi.

Pravilnik o požarnem redu (Uradni list RS, št. 52/07, 34/11 in 101/11) v drugem odstavku 2. člena predpisuje, da se mora požarni načrt izdelati za objekte, ki so opremljeni s sončno elektrarno, povezano na javno električno omrežje. **Po končani izgradnji sončne elektrarne, mora izvajalec poskrbeti za izdelavo požarnega načrta za sončno elektrarno. Lastnik ali uporabnik objekta mora en izvod podpisanega požarnega načrta izročiti gasilski enoti (gasilskemu društvu), ki opravlja javno gasilsko službo na območju objekta. To naredi takoj po vključitvi elektrarne v omrežje.**

Vsebina požarnega načrta je podrobno opredeljena v prej navedeni *Smernici*. Pristojno gasilsko društvo se tako seznanja z novo sončno elektrarno na njihovem požarnem območju in jo uvrsti v svoj požarni in operativno taktični načrt. Pri tem velja opozoriti, da se lastniki te zakonske obveze premalo zavedajo, saj je po podatkih gasilskih društev v občini Mislinja še kar nekaj izvedenih sončnih elektrarn, o katerih lastniki gasilcev niso seznanili in predložili požarnega načrta.

Na osnovi teh požarnih načrtov se gasilci lahko pripravijo na požare v objektih z nameščenimi sončnimi elektrarnami tako, da:

- evidentirajo lego sončne elektrarne,
- pregledajo in preučijo načrt naprave, vključno z vrsto in položajem ločilnih in izklopnih stikal,
- organizirajo ogled sončne elektrarne,
- ugotovijo ali imajo v lastnih vrstah strokovnjake z znanji o sončnih elektrarnah,
- preverijo razpoložljivo opremo za intervencijo v primeru, da gre za ne-

Primer neustrezno nameščenih razsmernikov na leseni podlagi (Vir: SZPV 512)

- varnosti, povezane z električnim tokom,
 - izdelajo seznam telefonskih števil kontaktne osebe, ki lahko opravi izklop,
 - z vsebino seznanijo operativno enoto in jo izobrazijo.
- Lastniki so požarni načrt dolžni hraniti v omarici za požarni načrt, ki mora biti na vidnem mestu na zunanji strani objekta s sončno elektrarno na dostopnem mestu, ki je zaščiteno pred vremenskimi vplivi.
- Naprave, povezane s sončno elektrarno danes in v prihodnje
- Danes se bolj kot kadarkoli prej srečujemo z novimi tehnologijami, pove-

ključno lokalni proizvodnji električne energije za direktno porabo ali skladiščenje v akumulatorjih na lokaciji. Največkrat jih gradimo na vikendih, planšarijah, planinskih kočah, kjer ni dostopnega javnega električnega omrežja.

- **električne polnilnice za avtomobile;** so naprave, ki jih potrebujemo za polnjenje baterije električnega vozila in se največkrat izvaja neposredno iz omrežja. Poznamo tri vrste priključkov, ki omogočajo različno moč polnjenja, in sicer počasni priključek (do 11 kW), največkrat je to hišni priključek, javni običajni priključek (do 22 kW) in hitri priključek (nad

» Po končani izgradnji sončne elektrarne, mora izvajalec poskrbeti za izdelavo požarnega načrta za sončno elektrarno.

zanimi v elektroenergetski sistem ali na hišno električno inštalacijo. Med te naprave sodijo:

- **»balonske sončne elektrarne«;** so takšne elektrarne moči do 800 W (opredeljuje *SONDSEE*), ki jih lahko inštalira in priključi v vtičnico hišne inštalacije kupec oz. uporabnik brez pomoči strokovnjakov. Na tem področju se pripravlja pravilnik, ki bo jasno in nedvoumno opredelil priključevanje teh elektrarn;
- **otočne FNE (sončne elektrarne);** so takšne, ki jih ne priključujemo na javno omrežje in so namenjene iz-

50 kW). Trajanje polnjenja baterije je odvisno od moči polnjenja;

- **hranilniki električne energije;** nam z novo tehnologijo omogočajo učinkovito hranjenje električne energije, saj razvoj na tem področju napreduje iz dneva v dan. Baterijski hranilniki električne energije postajajo nepogrešljiv element elektroenergetskega sistema pri samooskrbi z električno energijo. Nakup in vgradnja hranilnikov postaja za posameznike cenovno vedno bolj zanimiva naložba;

- **toplotne črpalke** za ogrevanje; njihova uporaba in s tem priključevanje na električno omrežje je vedno bolj razširjeno. Za samo priključevanje je v tehničnih predpisih napisanih veliko zahtev, ki jih povprečni uporabniki in tudi inštalaterji slabo poznajo, saj morajo biti z vidika priključevanja na električne inštalacije izpolnjenih kar nekaj pogojev (RCD stikalo, ločilno mesto, vgradnja naprave za omejene števila vklopov/uro, omejevanje vrednosti kolebanja napetosti in flikerji itd.). Ker je pravilno delovanje toplotne črpalke pogojeno z razmerami v javnem električnem

omrežju, posebej na ruralnem področju, se marsikdaj dogaja, da se v zimskih razmerah toplotne črpalke zaradi premalo stabilnega omrežja oz. padcev napetosti (impedanca omrežja) sploh ne zaženejo in s tem ni ogrevanja. Preveriti je potrebno zahtevano impedanco omrežja, če je na mestu priključitve sploh ustrežna.

Na koncu bi želel povedati, da prepričanje, da so sončne elektrarne in toplotne črpalke idealna kombinacija, danes ne drži povsem, saj takrat, ko je veliko sonca, običajno ne rabimo ogrevanja ter obratno. Danes nam takšen način obratovanja omogoča di-

stributer električne energije, kar pa ne več dolgo. Osebnostno sem mnenja, da bo idealna kombinacija vseh teh naprav takrat, ko bomo imeli na hiši vgrajeno sončno elektrarno, v hiši hranilnik električne energije, ogrevali se bomo s pomočjo toplotne črpalke, avtomobil pa bomo polnili doma preko električne polnilnice. Takrat bomo res lahko govorili o lokalni oskrbi in o aktivnem proizvajalcu-odjemalcu električne energije in o samooskrbi. Več o tem pa kdaj prihodnjič.

a mag. Drago Pavlič, univ. dipl. inž. el.

kotiček za prometno varnost

Vožnja z vozili na motorni pogon v naravnem okolju

Tako kot se iz zimskega spanja prebujata narava, se zbujajo tudi objestni vozniki vozil na motorni pogon, ki nestrpno čakajo, da preizkusijo »jeklene zverine« na terenu, torej v naravi. V mislih imam voznike enduro in motokros motorjev ter štirikolesnikov.

Problem, s katerim se soočamo že dlje časa, je vsekakor neupravičena vožnja z vozili na motorni pogon v naravnem okolju. Na področju Mislinje je najbolj pereče območje Pohorja, na katerega je možno priti z vseh možnih lokacij.

Vozniki z vožnjo v naravnem okolju povzročajo veliko škodo naravi, od onesnaževanja okolja do poškodovanja tal – podrasti, rastlin in dreves. S hrupom pa vznemirjajo živali in ljudi.

Krovni zakon, ki ureja vožnjo v naravnem okolju, je Zakon o ohranjanju narave (od leta 2014 dalje, ko je z novelo le-tega prenehala veljati Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju).

Po tem zakonu se lahko v gozdu vozi z vozili na motorni pogon le po javnih in nekategoriziranih cestah, ki se upo-

rabljajo za javni cestni promet, po gozdskih cestah, če to ni v nasprotju z režimom posameznih cest ter na območjih, ki so s prostorskimi akti določeni kot površine za rekreacijo in šport ter namenjeni tudi vožnji z vozili na motorni pogon. V naravnem okolju, to je izven zgoraj navedenih cest in območij, **pa je prepovedano voziti, ustaviti, parkirati ali organizirati vožnje z vozili na motorni ali drug lasten pogon vozila.**

Globa zaradi nespoštovanja omejenega je predpisana v 161. členu Zakona o ohranjanju narave. **Od 40 do 100 € znaša za posameznika in od 1.000 do 2.000 € za pravne osebe.** Nadzor nad izvajanjem zakona opravljajo poleg inšpektorjev, pristojnih za ohranjanje narave, tudi gozdarski, lovski, ribiški in kmetijski inšpektorji ter policisti.

Za ponavljajoče kršitve, če je bila oseba v zadnjih dveh letih trikrat pravnomočno kaznovana zaradi vožnje v naravnem okolju, je po zakonu možen tudi zaseg motornega vozila.

Sankcioniranje teh voznikov predstavlja težavo, saj policisti nimamo primernih sredstev, s katerimi bi izvajali nadzor. Tako moramo do gozdov, gozdnih vlak in drugih bližnjic, ki jih kršitelji izberejo za vožnjo, po navadi priti peš. Ko nas opazijo, se kaj hitro izognejo in odpeljejo v drugo smer.

Identifikacija vozil, s katerimi se kršitelji vozijo pa tudi ni enostavna, saj vozniki registrske tablice z vozil odstranijo, prekrijejo ali pa vozila

sploh niso registrirana. Prav tako vozniki pri vožnji uporabljajo zaščitne čelade, tako da osebna prepoznavna ni mogoča.

Pojavljajo se primeri, ko imajo ljudje tega uničevanja naravnega okolja dovolj in ukrepajo na lastno pest tako, da nastavijo različne nevarne ovire, s katerimi želijo preprečiti vožnje. Naj opozorim, da je takšno početje nevarno in prepovedano, saj s tem lahko povzročijo še večjo nevarnost za zdravje in življenje ljudi. Prav tako v takšnem primeru obstaja sum storitve kaznivega dejanja.

Policisti nadzore nad vožnjo v naravnem okolju opravljamo vse leto,

tako pri rednem delu, kot tudi v poostrenih nadzorih, v sodelovanju z drugimi institucijami. Pri identifikaciji kršiteljev so nam velikokrat v pomoč domačini, ki voznike poznajo. Na ta način lahko zoper njih ukrepamo.

K rešitvi problematike vožnje v naravnem okolju lahko največ prispevajo uporabniki vozil sami, tako da upoštevajo predpise in so obenem spoštljivi do gozda, do obiskovalcev gozda in še najbolj do lastnikov gozdov. V tem smislu je zelo pomembno vzgajati tudi mlajše generacije.

af Matej Mori

vodja policijskega okoliša Mislinja

kotiček za prometno varnost

Red je vedno pas pripet

Pod tem sloganom se že naši najmlajši učijo pomena pripetosti z varnostnim pasom med vožnjo. Varnostni pas je temeljni del varnostne opreme v avtomobilu, brez katerega izgubijo pomen vse ostale naprave za zagotavljanje pasivne varnosti. Prav zaskrbljujoče je, da je med nami veliko takih, ki so še vedno pripravljenih tvegati življenje in se vozijo nepripeti. S tem ogrožajo lastno varnost in pogosto tudi varnost svojih najbližjih (npr. nepripet sopotnik na zadnjem sedežu lahko resno poškoduje ali celo ubije osebo na sprednjem sedežu). Še posebej pomembno pa je, da med vožnjo otrok dosledno in pravilno uporabljamo tudi otroške varnostne sedeže, seveda ob pripetosti z varnostnim pasom.

Uporaba varnostnega pasu dokazano rešuje življenja in zmanjša tveganje za smrt kar za polovico, skoraj za toliko se zmanjša tveganje hudih poškodb in skoraj za četrtnino tveganje nastanka lažjih poškodb, tako pri voznikih kot pri sopotnikih.

Odrasel človek se lahko z močjo rok in nog zadrži v sedežu le pri trku

»Koliko je bilo to? A samo 11 km/h?« je najpogostejši komentar po preizkusu učinkovitosti uporabe varnostnega pasu na Zaletavčku.

s hitrostjo do 7 km/h. Pri trku vozila 50 km/h, deluje na naše telo enaka sila, kot če bi padli kar 10 m globoko, pri višjih hitrostih pa ta sila skokovito narašča.

O moči sile udarca pri trku s hitrostjo 11 km/h smo se lahko pred časom s pomočjo Zaletavčka (posebne naprave za prikaz sil, ki delujejo na voznike in potnike pri trkih z manj-

šo hitrostjo) prepričali tudi v Mislinji. Sodelujoči so spoznali in prepoznali učinkovitost uporabe varnostnega pasu.

Zavedajmo se, da je **varnostni pas vez z življenjem**, zato ga kot udeleženci v cestnem prometu vedno uporabljajmo.

a Jože Tasič, SPV Mislinja

mlad.si

Novičke sončnega škrata Ko se igralnice napolnijo

Končno je za nami obdobje omejitve vrtcev le na nujno varstvo. Virus covid-19 je vplival na naša življenja obsežneje in dlje časa, kot smo si sploh lahko predstavljali. V oktobru smo zaprli vrtce z mislijo, da se nekje po 14 dneh vračamo. Pa so se igralnice ponovno dobro napolnile šele v zadnjem tednu januarja. Z upoštevanjem vseh ukrepov je vzgojno izobraževalno delo zagotovo oteženo in je za nas vzgojitelj/ice izziv, da dejavnosti načrtujemo in izvajamo tako, da otroci spremembe čim manj občutijo. In kljub temu, da ta virus za sabo pušča zmedo, spremembe, neprijetne občutke, se zavedamo, da je bistvo našega dela v tem obdobju, da kljub ukrepom in trenutnim razmeram ohranjamo visoko raven strokovnega dela. Seveda so se tudi otroci ob tem soočali z zanje neobičajnimi razmerami. Kot pa se je izkazalo, nismo samo strokovni delavci v priča-

kovanju in upanju čakali na polno odprtje vrtcev, z velikim veseljem in pozitivno energijo so se vrtnili tudi naši otroci. Kljub temu, da smo pričakovali težjo ločitev od staršev, so se v večini brez težav ponovno vključili v svoje skupine, saj so bili željni družbe in svojih vrstnikov. Vrnili so se polni novih informacij in idej.

V danih razmerah, ko se vsi skupaj trudimo, da bi bili čim manj prikrajšani, pa menim, da smo se dobro znašli. V obdobju, ko odpadajo vsa družbenja in dogodki, smo se bili primorani prilagoditi razmeram. Dogajanja so se preselila v virtualni svet. V naš vrtec smo prejeli vabilo za sodelovanje v virtualnem pustnem karnevalu in tako se je tudi enota Sončni škrat odzva-

la povabilu. Naša skupina iz Doliča se je odločila, da se predstavi kot skupinska maska. Zagotovo se vsi strinjamo, da si bomo obdobje v času epidemije zapomnili tudi po povečanem obsegu pošiljk. To potrjujejo tudi izjave otrok, ko nam velikokrat povedo: »Poštar mi je prinesel.« Skupaj z otroki smo zavihali rokave in si izdelali darilne pakete, poštni nabiralnik in avto. Tako je nastala naša skupinska maska – Darilni paketi Pošte Slovenije, saj smo jim s tem želeli izkazati tudi nekakšno zahvalo. Hkrati pa vam ob tem sporočamo, da se imamo kljub vsemu skupaj lepo.

a Kristina Kovše,
vzgojiteljica predšolskih otrok

mlad.si

BRSTičke So bile prošnje uslišane?

Kakorkoli že, pouk na daljavo je bil zapovedan vsem, tudi mislinjskim osnovnošolcem. Verjamem, da smo ga izpeljali po svojih najboljših močeh. Vsi, učenci, učitelji in starši. Za starše je bila to nenavadna preizkušnja, novo

breme, ki mu mnogi niso bili kos, a so se z njim spopadali po svojih najboljših močeh.

Za učence je bilo sprva to: »Kul, ni treba v šolo!«, kasneje pa za večino že prava muka.

Tudi učitelji smo bili postavljeni pred nov izziv. Učenje novih metod in oblik poučevanja, ždenje pred ekranom in soočanje s padcem motivacije.

Odgovor, kaj smo najbolj pogrešali, ni enoznačen. Vsi pa smo si enotni, da

Virtualni pustni karneval 2021

TURISTIČNO DRUŠTVO MISLINJA in DU-FOTOFIRBICI

VABILO

na virtualni pustni karneval 2021 v občini Mislinja

Turistično društvo Mislinja vabi, da se letos pridružite virtualnemu pustnemu karnevalu v občini Mislinja, naj sprostijo poveseljuje in marenosti organizirani pravega tradicionalnega karnevala. Virtualni karneval bo potekal na Facebook portalu Turistično društvo Mislinja in FB Društva upokojencev in je namenjen občanom občine Mislinja. Priznaki bo tako, da boš pod ustrezno objavo tja poslati oz. za skrajšano maske v obliki odgovora objavili tso vaše letosnje fotografije pustnih mask. Na fotografiji mora imeti maska očitno v rokah držati list z vidno letnico -2021-.

Pa sem ju le ukročila!

Katja Kotnik

Anita Dorenc

Martina Dezman

Slovenska vojska potrebuje pikapolonice za srečo!

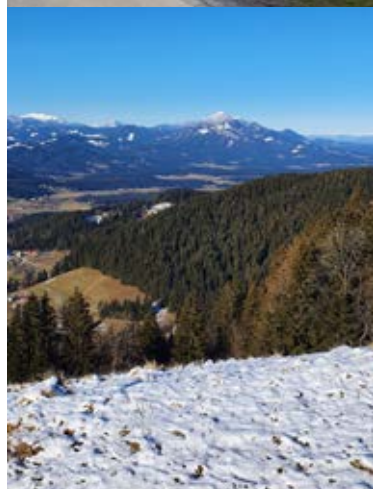
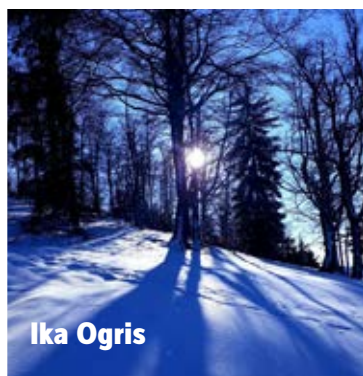

Pandemija še vedno ne popušča, kot bi si želeli. Turistično društvo Mislinja in DU Fotofirbci smo se zato odločili, da izvedemo pustni karneval na virtualni način. Povabili smo občane, da se našernijo in fotografije objavijo na FB portalu TD Mislinja. K projektu smo povabili tudi VVZ Sončni škrt in OŠ Mislinja. Njihove likovne stvaritve na temo pustnih mask smo razstavili v hišici pred PC Lopan, da so ob jih lahko uživali tudi naključni obiskovalci. Najzanimivejše fotografije pustnih šem je TD Mislinja nagradilo s picami, ki jih je sponzorirala Picerija VAGON. Hvala vsem, ki ste objavili fotografije na našem FB portalu in s tem omogočili, da je tudi virtualni pustni karneval uspel. Upam, da se v letu 2022 zopet vidimo v živo na pravem pustnem karnevalu v Mislinji.

a Drago Pogorevc, Turistično društvo Mislinja

Fotografije učencev OŠ Mislinja

O življenju in delu na Tolstem vrhu pri Mislinji

Pripovedovalka: Minka Planinšec

Zapisovalec: Matjaž Jež

Minka Planinšec, dekle Gros, se je rodila očetu Ivanu in materi Frančiški 11. 6. 1948 na kmetiji Vivod na Tolstem vrhu pri Mislinji. Gospodar je bil njen oče Ivan Gros, kmetija pa sodi med srednje velike in leži na nadmorski višini 840 m. Prevladujejo travniki in njive, nekaj pa je tudi gozda. Oče je umrl leta 1985 in takrat je prevzel kmetijo njen mlajši brat Jože Gros, ki še danes gospodari na kmetiji. Minkina pripoved se naša na čas po drugi sv. vojni do leta 1973, ko je odšla od doma.

V družini je bilo pet otrok. Minka je bila najstarejša, prvi sin pa je bil štiri leta mlajši Jože. V takih primerih, ko prvorojenec ni bil sin, je bila navada, da je najstarejše dekle moralo prevzeti vlogo najstarejšega sina in pomagati tudi pri vseh težjih delih na kmetiji. Minka je hodila v osnovno šolo v Šentilj pod Turjakom, do koder je bilo eno uro hoda. Sprva je bil pouk v Rozmanovi hiši, potem v župnišču, od leta 1960 pa v novi šoli v Mislinji. Ko je bila v petem razredu, so prvič uvedli angleščino.

Brešarjeva kapela leta 2020

Minkina hiša, Tolsti vrh 4a, je iz Zgornje Komisije preseljena »holcarska bajta«.

Na kmetiji Vivod so imeli 10 do 12 govedi, od tega štiri vole (par juncev in par volov). Imeli so tudi 7 do 8 ovc, po štiri svinje in kakšnih deset kur. Nekaj let so imeli tudi čebele. Na poljih so vsako leto sejali rž, pšenico in ječmen, sadili pa so krompir, rumeno kolerabo, krmno peso, repo, rumeno korenje in zelje. Kadar so v jeseni kopal krompir, jim ni bilo treba v šolo. Občasno so sejali tudi sončnice in lan. Sončnice so vozili stiskati za olje v Jašev mlin v Šentilju, laneno prejo pa v tkanje k tkalcu v Dolič. Imeli so ograjen vrt, na katerem so sadili običajno zelenjavo: peteršilj, korenje, solato, endivijo, kumare, por in drobnjak ter zdravilna zelišča, kot so kamilice, žajbelj, ajbiš in pelin. Na vrtu so vzgajali sadike zelja in pese, ki so jih kasneje presadili »na kapus«. Imeli so tudi fižol na kolih, ki pa ni vedno dozorel in so morali seme za naslednje leto dobiti kje v dolini. Koruze takrat niso sadili, ker ni dozorela, za silažo pa se takrat še ni uporabljala. Pri hiši sta bila velik sadovnjak in preša za stiskanje sadja. V jeseni, ko je zorelo sadje, je morala Minka pred odhodom v šolo vsako jutro pobrati sadje. Za dodatni zaslu-

žek so hodili podirati gozdno drevje in opravljali prevoze z voli.

Minka je morala že v otroštvu očetu pomagati pri vseh moških delih na kmetiji. Že v predšolski dobi je gnala vole pri oranju ali spravilu sena. Malo starejša je pomagala očetu podirati gozdno drevje. Sprva sta žagala z navadno ročno »cug žago« pozneje pa z boljšo »amerikanko«. Vsako jesen sta podirala v Jaševem in Krofovem gozdu. Vse veje sta lahko odpeljala domov, kjer so jih uporabili za kurjavo. Kakih 10 do 15 m³ sta vsako leto podrla tudi v domačem gozdu. Hlode so jeseni zvozili na kupe, pozimi pa so jih z voli in sanmi vozili do žage v Mislinji. Sprednji del hlodov je bil na saneh zadnji pa se je vlekel po tleh. Ko sta šla na »furo«, sta vzela s seboj suhe hruške in »platiče« (posušena jabolka).

Minkin oče je bil zelo napreden in tako so bili med prvi na Tolstem vrhu, ki so imeli vodovod, elektriko, traktor in motorno kosilnico. To je oče priredil tako, da je lahko z njo kosil tudi žito. Vodovod je bil napeljan iz lokalnega zajetja nad sosednjo hišo. Ena pipa je bila v kuhinji in ena v hlevu. Tam je bilo tudi veliko, iz bukovega

hloda stesano korito, za napajanje živine. Električna je bila napeljana iz daljnovevod pri Doliču.

Dokler niso imeli elektrike in strojev, so vsa dela opravljali ročno. Krmo za živino so rezali na »fojter mašin« (slamoreznic). Tako so rezali slamo, seno in tudi mlado steljo (smrekove veje za nastil). Pri tem delu so ji pomagali mlajši bratje in sestre.

Minkino delo je bilo tudi paša živine, ki jo je pasla v gozdu. Med pašo je vedno brala kako zanimivo knjigo (takrat je imela okrog 13 let). Zato je raje pasla, kot pa opravljala težka dela. Po končani osnovni šoli je ostala doma za pomoč pri hiši, tako da ni mogla nadaljevati šolanja. Šele pri dvajsetih letih se je lahko zaposlila. Delala je v Mislinji v šivalnici podjetja Prevent. Leta 1985 je oče umrl, kmetijo pa je prevzel njen 4 leta mlajši brat Jože Gros.

Grosi niso kosili na planjah, ker so na mislinjski polovici Volovce kosili gozdni delavci iz Grabna, na vzhodni polovici pa so kosili tisti iz Pake. Po grebenu od Rogle preko Kraguljišča, Turna in Volovce je takrat potekala meja z Občino Slovenske Konjice (danes z Občino Vitanje). Meja pa bila starodavna in je izhajala iz fevdalnih časov. Zato so Grosi za dodatno živinsko krmo kosili travnike na bližnji kmetiji Brešar (Brešarjeve rute, dobrih 1000 m nadmorske višine). Tam je gospodar umrl in so košnjo dajali v

Kmetija Vivod leta 2019

najem. Danes je kmetija opuščena, zemljišče pa zaraščeno.

Kosili so julija, bila pa je samo ena košnja. Na Brešarjevem so imeli za dva dni dela. Prvi dan je šel oče ob 4.00 zjutraj od doma, tako da je ob 5.00 že kosil. Minka je prišla ob 9.00 za njim in prinesla hrano. Navadno so bili ajdovi žganci z »grumpi«. Za zraven je bilo mleko ali »kafe« (žitna kava), oče pa je pil mošt. Tam je bila kapela, ki takrat ni bila opremljena in so v njej južinali in vedrili, če je bilo slabo vreme (danes je lepo obnovljena in urejena). Po malici je Minka pomagala obračat in sušit. Popoldne je bil še en obrok, navadno domače suho svinjsko meso ali klobase in rženi kruh. Drugi dan so do konca posušili in odpeljali domov. Ko je bilo suho, je do-

mačim signalizirala, da je čas, da pridejo z voli po seno. To je storila tako, da je med dva visoka kola razpela belo rjuho, kar se je od doma lepo videlo. Z vozom so prišli še dva ali trije domači in pomagali naložiti, voz pa so z dvema paroma volov peljali domov. Seno so zapeljali na skedenj in zmetali na govno. Na parni je bila takrat starina in slama, na petru pa je še bil prostor za otavo. Večerja je bila doma, navadno kislo mleko in krompir v kosih. Postregli so v dveh velikih posodah, v eni mleko in v drugi krompir. Jedli so vsi skupaj za eno mizo.

Na Brešarjevo so hodili nabirat tudi cvetove arnike in borovnice. V okoliških gozdovih so nabirali maline in gobe (jurčke in lisičke) za prodajo. Včasih sta šla z očetom na Volovco po gobe. Minka ima lepe spomine tudi na mamo. Pravi, da je bila izredno pridna in delavna. Vodila je celotno gospodinjstvo, skrbela za otroke, urejala vrt, najraje pa je bila na njivi. Naučila jo je tudi vsega dela v gospodinjstvu in v vrtu.

Minka se je 1970 leta poročila s Tonetom Planinšcem s Tolstega vrha, ki je bil zaposlen v železarni na Ravnah na Koroškem. Sprva sta stanovala na Vivodovem. Ker nista mogla dobiti stanovanja in tudi ne kredita za gradnjo, sta do svoje hiše prišla na zanimiv način. Od Gozdnega gospodarstva sta kupila leseno hišo za gozdne delavce v Zgornji Komisiji.

Minka (v sredini) pri stojnici na tradicionalnem sejmu sadik 4. 5. 2019

V teh letih se je namreč večina gozdnih delavcev iz Grabna preselila v Mislinjo (ulica ob gozdu), hiše pa so ostale prazne. Kupljeno hišo so potem

razstavili in jo po delih s tovarnjakom prepeljali na Tolsti vrh. Tukaj sta Minka in Tone že pripravila betonske temelje in manjšo klet, na to osnovo

pa so postavili preseljeno hišo. Selitev hiše je potekala dobre tri mesece, tako da sta se jeseni leta 1973 že preselila na svoje.

mislinjske zgodbe

Odbojgarskih 60 let

Urban se je oglasil pri meni in me naprosil, naj obudim nekaj spominov na začetke odbojke v Mislinji. Prijaznega povabila seveda nisem mogel odkloniti, saj sem vendar najstarejši, ki sem od leta 1963, ko sem prišel v Mislinjo, njen zvesti spremljevalec. Malo me je vseeno zaskrbelo, saj spomin ni več tisti kot nekoč, ali se bom spomnil vseh datumov ... Upam, da ne bom pozabil omeniti koga, ki je za razvoj odbojke v Mislinji prispeval svoj čas in znanje. Če pa bi pozabil kaj bistvenega, se bom izgovarjal pač na svoj EMŠO.

Ko sem se spraval za računalnik in začel obujati spomine, mi je udarilo v glavo: »Saj vendar pišeš svoj življenjepiš!« Izpustil bom tistih prvih enaindvajset let, od tu dalje pa je odbojka moja zvesta spremljevalka.

Imel sem več bežnih ljubezni, ampak tisti ta pravi dve sta še vedno, moja družina z Milico na čelu in šport z odbojko. Res, da sta bili včasih ljubosumni ena na drugo, jaz pa tisti grešni kozel, ki ga je včasih zaneslo malo na eno in včasih na drugo stran. Z razumevanjem vseh mi je uspelo, da še danes obvladam obe.

V prispevku se bom seveda bolj posvetil svoji drugi ljubezni, čeprav sta pravzaprav zelo prepleteni, saj je tudi prva ljubezen bistveno prispevala k razvoju športa in še posebej odbojke v Mislinji.

Moji odbojgarski začetki segajo v rano mladost. Šport mi je bil položen že v zibelko, saj je bil oče navdušen športni delavec, član Sokola, odlični telovadec in atlet in celo Bloudkov nagrajenec. V »Grajnovi hiši«, kjer

Ekipa OK Mislinja. Stojijo (z leve): Stanko Stoporko, Franc Gašper (trener), Drago Gjurin, Matija Horvat, Vlado Oder, Vinko Jurjec, Jože Zajc, Darko Tisnikar, Edo Večernik. Čepita: Friderik Pruš in Branko Zajc

smo stanovali, so starši kupili odbojgarsko žogo. Poučili so nas o tehnički igranja in naučili osnovnih pravil. Mreže seveda nismo imeli, igrali smo kar čez »plot«. Nihče od nas ni postal vrhunski igravec, razen Tomo Vrnč, ki je svoje znanje nadgradil v Gimnaziji Ravne in nekaj časa igral za Fužinar Ravne v prvi jugoslovanski ligi. Ostali smo se kasneje bolj posvetili rokometu. Na šolanju v Mariboru sem z roba igrišča opazoval sošolce iz Hoč in Frama, ki so bili odlični odbojkarji. V kolikor jim je zmanjkalo še en igravec, so me pa le vzeli v ekipo. Vedno so me skrili v kakšen kot, da me slučajno ne bi našla kakšna žoga. Bil sem počaščen, da sem se lahko učil od teh odličnih odbojkarjev.

Ko sem leta 1963 prišel v Mislinjo, me je sodelavec Franc Gašper povabil na igrišče pri »stari graščini«. Ko sva prišla na igrišče, je Franc dvakrat zažvižgal in že so iz »štale in trgovine« pritekli postavni fantje – odbojkarji. Pridružili so se še »Falentni«,

»Repjenk«, »Lekš« pa še kdo in že se je lahko začel velik obračun za »rundo pira«. Ob igrišču pa so se zbirali Ladoc, pa Branč, Matic, Darč, Tonč, Jožen, Zdravč in drugi. Pobirali so nam žoge ter navijali, eni za »štalo«, drugi za »trgovino«. Več ko smo igrali, bolj nam je rasla samozavest. Upali smo izzvati igralce iz Pameč, Šmartna in tudi iz Topolšice. Večkrat smo izgubili, vsaka zmaga pa nam je dala več energije in volje za trening. Ekipi so se pridružili igralci iz Slovenj Gradca; Drago Gjurin - Đuka, Mitja Horvat - Mičo, Janez Grabec, Ivan Santner. Dobili smo tudi trenerja Rudija Klemenca in kmalu za njim neutrudnega Franca Gašperja. Zdaj smo že toliko napredovali, da smo premagali tudi Topolšico, z odbojkarji smo se spoprijateljili in odigrali veliko prijateljskih tekem. V Topolšico smo šli seveda z vlakom do Šoštanja, od tam pa peš do Topolšice. Po tekmi so nas domačini počastili s pijačo, mi pa zopet peš na vlak in že smo prepe-

vali Rudanovo najljubšo: »Oblaki so rudeči.« Topolšičani pa so na povratne tekme prihajali kar z mopedi. Enkrat so nam dali lekcijo in nas pošteno »nabrisali«. Pa smo vseeno prijateljsko tekmo z druženjem zaključili pri Čebularju. Ko so hoteli Topolšičani domov, pa joj. Mopedov niso mogli »vžgati«, saj so jim neznani mislinjski navijači v rezervoarje nasuli sladkor. Še danes ne vemo, kdo je storil to neumnost in še dolgo časa smo kolege iz Topolšice prepričevali, da odbojkarji pri tem nismo nič krivi, a madež je vseeno ostal.

Anekdot in spominov je seveda veliko. Spomin na prvo tekmo na uradnem tekmovanju, ko smo igrali proti Turbini v Bistrici ob Dravi, ne bo nikoli zbledel. Igrali smo na povsem razmočenem igrišču, vse je bila ena sama velika luža, le na enem mestu je bilo malo bolj suho in zato so bile vse žoge podane na »suho stran«. Danes to mesto imenujejo cona 6, samo s tega mesta je bilo mogoče zabijati žogo in tu smo morali postavljati blok. Nam je to bolje uspevalo od nasprotnikov in prva zmagala na prvi tekmi je bila naša. Blato in umazanijo z naših teles smo oprali kar pri najbližjem »štepihu«.

Tudi tekma v Slovenski Bistrici mi je ostala v trajnem spominu. Bistričani so bili seveda veliki favoriti, česar pa na igrišču niso dokazali. Igralci so se s tem morali sprijazniti, navijači pa nikakor ne. Grozili so nam s fizičnim obračunom na koncu tekme, zato je šofer našega kombija po naši zadnji dobljeni točki, takoj zapeljal na igrišče, mi smo poskakali v kombi, ki je takoj odbrzel z igrišča. Kako jo je odnesel sodnik, pa ne vem.

V tistem času igranja v državni ligi so nas vsi hvalili, istočasno pa nam kradli točke, čemur bi danes rekli »balkanski posli«. Izpostavil bi le eno tekmo, igrali smo namreč proti Uljaniku v Puli in na tekmi zmagali z rezultatom 3 : 1. Sodnik je zapisal konec tekme in podpisali smo zapisnik. Vsi veseli ob zmagi na gostovanju smo se objemali v garderobi in igralci so odšli pod tuš. Takrat pa je

Prvenstvena tekma na igrišču pri stari graščini

v garderobo stopil sodnik, ki je dejal, da je spremenil svojo odločitev in je potrebno našo zadnjo dobljeno točko ponoviti. To smo odločno odklonili, vendar sta nam delegat tekme in sodnik grozila s kaznijo. Povsem prestrašeni (beri podkupljeni) sodnik je v nadaljevanju s svojim sojenjem vplival na potek tekme na način, da smo dobljeno tekmo tudi izgubili. Včasih mi je bilo zaradi takšnih nepoštenosti kar malo hudo. Moje načelo je bilo, da je bolj kot rezultat vedno pomembna poštena igra.

Treniral sem tudi pionirje, ki so se udeležili turnirja za prvaka vzhodne regije, ki je bil v Mežici. V razpisu so bili določeni pogoji sodelovanja na turnirju. Predvsem je bil važen datum rojstva nastopajočih. Imeli smo malo smole, da so zaradi starosti izpadli trije naši najboljši igralci. Vsi so me nagovarjali, naj jih vseeno odpeljem na prvenstvo. Seveda sem temu najostreje nasprotoval. Ko smo prišli v Mežico, so me vsi spraševali, kje imam Tonča, Zdravča ... in povedal sem jim, da so pač eno leto prestari. Ostale ekipe pa so imele kar dve leti starejše igralce, kot je bilo določeno z razpisom. Rekli so, da so en dan pred tekmovanjem spremenili razpis in nas o tem pozabili obvestiti. Naši protesti niso zalegli. Igrali smo s pionirčki proti mladincem. Kljub naši mladosti smo premagali favorizirano ekipo Branika in osvojili odlično tretje mesto. Po turnirju smo bili v centru pozornosti. Igralci nasprotnih ekip so naše pionir-

je vabili na pivo in se hvalili z osebniimi legitimacijami. Bolje je pošteno izgubiti kot nepošteno zmagati.

Na šoli, kjer sem bil zaposlen s svojo »prvo ljubeznijo«, sem opazil, da je Milica vzgojila veliko odličnih odbojkaric, rokometašic, orodnih in ritmičnih gimnastičark, atletinj, smučark in še kaj. Ker je bila odbojka takrat v Mislinji šport številka ena, sem ji predlagal, da poskusiva z oblikovanjem odbojcarske ekipe. Zbrala sva navdušene odbojkarice in jih oblikovala v ekipo. Prevezel sem ekipo in začel z rednimi treningi. V ekipo sva povabila tudi gimnazijko Anko Gros (Kunčič) in že smo imeli mladinsko ekipo. Naše prvo uradno tekmovanje je bil turnir v Mariboru na regijskem tekmovanju za mladinke. Popolnoma neznana ekipa iz skoraj neznanega kraja je bila takoj prva senzacija turnirja. Dekleta so bila takoj v središču pozornosti. Igrale so kot »navite«, reševale neulovljive žoge, se metale po tleh in seveda tudi kakšno udarile kar po »moško«. Uvrstile so se v finale in tam namučile favorizirane Mariborčanke. Klub porazu smo pustili zelo ugoden vtis. Anka je bila proglašena za najboljšo igralko turnirja in dobila je povabilo v mladinsko reprezentanco Slovenije.

Vključili smo se tudi v podzvezno člansko odbojcarsko ligo ter v naslednjih letih napredovali vse do druge zvezne odbojcarske lige.

Vrsto let sem bil njihov trener in mnogo je dogodkov, ki jih ne bom ni-

koli pozabil. Včasih so bili prijetni, včasih pa tudi manj veseli.

Že sama odločitev, da začnem trenirati žensko ekipo je bila zelo odgovorna. Delo z ženskami je (pa brez zamere dekleta) veliko bolj zahtevno kot delo z moškimi. Z igralkami moraš delati bolj v »rokavicah«, kar pa ni vedno najlažje. Predvsem pa moraš na dekleta gledati kot oče in trener, ne pa kot moški. Mislim, da mi je to v polni meri uspelo in temu pripisujem tudi vsa prijateljstva, ki so se stkala med igralkami in nama z Milico vse do današnjih dni.

»Še pomnite tovariši?« To je bila včasih oddaja radia Ljubljana, kjer so partizani obujali spomine na partizanske dni. Pa naj bo tudi moje obujanje spominov podnaslovljeno tako.

Na Prevaljah igramo finalno tekmo pionirk za udeležbo na državnem pr-

venstvu za pionirke. Moram povedati, da če si bil v tistem času najboljši na Koroškem, si bil tudi velik kandidat, da osvojiš naslov republiškega prvaka. Igrali smo v finalu proti ekipi OŠ Prevalje in rezultat je bil 1 : 1. V odločilnem tretjem nizu smo se borili za vsako točko. Takrat pa je trener nasprotnic vzel minuto odmora in na ves glas okregal svoje igralko, ki so se imele za izrazite favoritke. Ta ostri nastop pa je dosegel nasprotni učinek. Nasprotnice so se brez pravega žara vrnile na igrišče in naša zmagala ni bila več vprašljiva.

Tej ekipi smo nekaj dni kasneje dodali še rokometno vratarko Miro in zmagali tudi na koroškem prvenstvu v rokometu. Z isto ekipo smo se uvrstili v finale prvenstva Slovenije, tako v rokometu, kot tudi v odbojki. Kako ve-sele so bile rokometišice iz Vuzenice,

ko smo jim prepustili udeležbo v finalu, ki je bilo isti dan kot prvenstvo v odbojki. Ocenili smo, da se bomo lahko na odbojškem prvenstvu bolje kosali z nasprotnicami.

Res je bilo tako. V predtekmovanju smo nasprotnice gladko premagali z 2 : 0. Zgodilo se je celo, da smo eno ekipo premagali z rezultatom 15 : 0 in 15 : 2. V prvem nizu je prišla na servis Joža Sinrajh (Jeseničnik) in »odservirala« do 15 : 0. Med prvim in drugim setom pa je pristopil sodnik in me prosil, naj rečem dekletom, da ne servirajo tako močno. Vprašal sem ga: »Ali naj igralkam rečem, da naj igrajo slabo?« Dekletom pa sem dejal: »Razbijte jih!« In so me ubogale. V finalu prvenstva smo nato izgubili z ekipo iz Maribora 2 : 1.

a Miro Pruš

kult-ura

Utrinki dogodkov društva

Kulturno društvo Jože Tisnikar Mislinja bo letos praznovalo deseti rojstni dan. Tej obletnici bomo posvetili posebno pozornost in se že veselimo.

Naša vztrajnost in trma sta se nam obrestovali, saj smo poleg tega, da smo v letu 2018 prejeli priznanje župana za prepoznavno delo v občini, uresničili idejo, da postane rojstna hiša slikarja Jožeta Tisnikarja prostor srečevanja umetnikov, ljubiteljev umetnosti in kulture ter da približamo slikarstvo širši množici, hkrati pa obudimo zgodovino Mislinje in zanimanje zanj. Naklonjenost nam izkazuje tudi Mestna občina Slovenj Gradec, saj je bil Jože Tisnikar častni občan obeh občin, v Slovenj Gradcu pa je tudi ustvarjal in živel.

Prav od tam je prišla tudi ideja o ustanovitvi društva, ki bi negovalo spomin na slikarja ter združevalo ne

samo umetnike, temveč tudi ljudi, ki jih umetnost zanima.

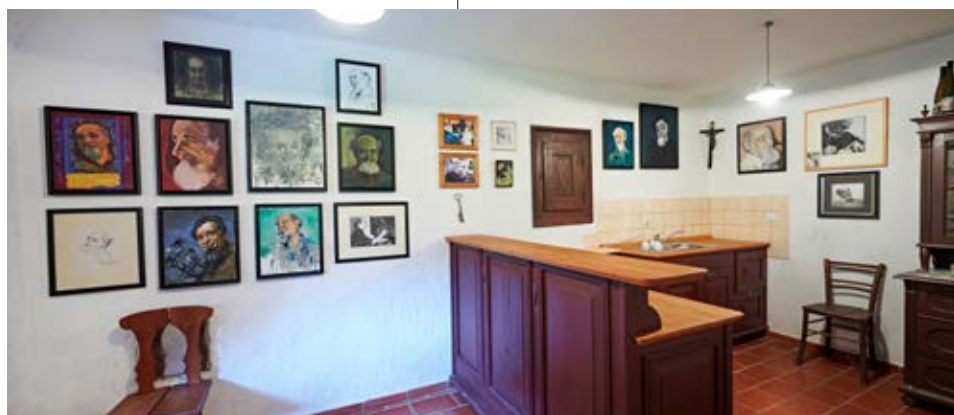
Hvaležni smo vsem, ki so nam na tej poti pomagali, nam prisluhnili in bili z nami tudi takrat, ko smo se srečevali s težavami.

Tokrat objavljamo nekaj slik z našega začetka ...

a Doroteja Stoporko,
KD Jože Tisnikar Mislinja

Bogdan Borčič in Poldika Bezlaj, dve, žal, pokojni legendi.

Tisnikarjeva hiša, interier

Ekipa z županom Francem Šilakom

Mala Tisnikarjeva kolonija, dela učencev OŠ Mislinja

Stanje pred obnovo

Otvoritev Male Tisnikarjeve kolonije

Tisnikarjeva hiša, interier

Helmut Blažej (A), Benjamin Kumprej,
Zoran Ogrinc, Albert Mesner (A),
Stana Lušnic Arsovska

Pomoč pri postavitvi prve razstave

Tisnikarjeva hiša, interier

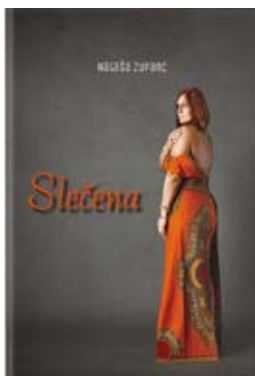

Prva razstava, sprejem gostov

Zoran Ogrinc, predsednik, Franc Šilak, župan

Knjižni kotiček

Slečena

Nataša Zupanc je izdala svojo drugo knjigo z naslovom Slečena, ki je nadaljevanje knjige Oblečena v kente. V knjigi Slečena spregovori o vrnitvi domov, na krajši obisk k svojim domačim v Slovenijo. Izkaže se, da načrt o krajšem dopustu le ne bo tako enostaven. V tem času je zbolela za hudo obliko malarije in zdravniki so ji komaj rešili življenje. Kar nekaj časa se je zdravila v UKC Ljubljana, kasneje pa se je preselila k staršema, saj ni bila sposobna samostojnega življenja. V vsem tem času je ostala brez denarja, a spoznala, da ima res dobre prijatelje in družino, ki so ji v hudih časih zelo pomagali. Skozi zgodbo lahko vidimo njeno veliko željo po preživetju in njen pogled na svet, ki nam sporoča, da tudi, če gremo čez velike ovire v življenju, ne smemo pozabiti na vero in upanje.

Kurji pastir

Feri Lainšček se v tem romanu spominja svojega zgodnjega otroštva in doživetja to piše o dogodkih, ki jim je bil priča na nek nedoumljivi način, kot je na primer odločanje staršev o tem, kako ga bosta poimenovala, kako je potekalo njegovo rojstvo ali kakšne težave je imela mama pri začetnem dojenju. Njegovo odraščanje je bilo v veliki meri povezano z živalmi. Kurji pastir ni le spominska proza; trdna dramaturška zgradba tvori napet in pretresljiv roman o posebnem otroštvu, o katerem se sprva zdi, da osrednjemu junaku ne ponuja nobenih življenjskih možnosti. Posebno vrednost daje tudi metaforična ter simbolna govorica, ki – izhajajoč iz ljudskega izročila in mitske arhetipskosti – vzpostavlja celovito in prepričljivo literarno delo.

D(r)oživate sladkarije by polabekera: edinstvena knjiga o drožeh v sladcih

Polona Klančnik nas popelje v sladki svet sladice z drožmi in čokolado. Soda in pecilni prašek sta v receptih odstranjena, dodane so droži. Prav tako je v večini receptov sladkor zamenjala z naravnimi sladili. V knjigi se poleg receptov skrivajo še raznovrstni nasveti in triki pri pripravi sladice.

» **Monika Bokan**

»Če je knjiga dobro napisana, se mi vedno zdi, da je prekratka.«

» **Jane Austen**

skrb zase

Predlogi in nasveti SARS-COV-2/COVID-19

Spoštovani sokrajani in spoštovane sokrajanke,

že eno leto se spopadamo z novim koronavirusom, ki nam je življenja obrnil na glavo ... tako ali drugače. Vsak med nami je doživljal kakšno stisko. Mnogi so se bali za svoje zdravje ali zdravje svojcev. Mnogi niso videli staršev/starih staršev, ki so v domovih za ostarele ali v drugih občinah. Mnogi so izgubili svoje najdražje. Mnogi so se bali izgube službe ali do-

hodkov. Mnogi so se spopadali z izzivom šolanja otrok na domu. Mnogi so bili osamljeni. Nešteto zgodb in nešteto skrbi v enem letu ...

Tudi zdravniki smo nosili vsak svoj križ. Večini specializantom so prekiniteli specializacijo, morali smo se vrniti v matične ustanove in delati na urgenci. Trudili smo se po svojih najboljših močeh. S specialisti in medicinskimi sestrami/tehnikami ter ostalim kadrom smo poskušali rešiti sistem in paciente

med epidemijo. Že v osnovi primanjkuje kadra, v epidemiji pa je to toliko bolj opazno. Dopustov ni bilo, tudi ne več skupaj prostih dni. Delali smo s poslanstvom in predano. Včasih tudi že na robu izgorelosti.

Težko berem določene komentarje na forumih in spletnih straneh. Zelo malo je bilo pozitivnih misli. Veliko pa graje in bolečih mnenj. Odločila sem se, da jih malo pokomentiram.

- Zdravnike imenujejo za 'bogove v belem'.

Grozna žaljivka. Če bi bila 'bog v belem' in imela vse čarobne moči, bi poskrbela, da bi bili vsi zdravi in srečni. Pa ne morem, žal imam zvezane roke brez nadnaravnih moči.

- Govori se, da je 'korona' izmišljena.

Po večmesečnih izkušnjah na urgenci lahko rečem, da vsekakor ni izmišljena. Tipična krvna slika v laboratoriju, tipična rentgenska slika, klinični znaki in pozitiven PCR bris so se v visokem odstotku skladali. Vseh teh komponent prej nisem videvala pri eni osebi skupaj, tako kot sedaj pri s covidom-19 okuženih pacientih.

- Pravijo, da smo zdravniki podkupljeni od višjih inštantc.

Nimam pojma, kdo bi me lahko podkupil. Delala sem na urgenci, se odločala na podlagi strokovnih znanj in po svoji najboljši vesti. Nikoli mi ni kdo rekel, koliko ljudi moram hospitalizirati, niti nisem bila plačana glede na število pacientov, ki sem jih sprejela v bolnišnico.

- To, da smo zdravniki z namenom prinesli SARS-COV-2 v Slovenijo, da bi imeli dovolj dela in prejema-

li dodatke, je pa tudi neumnost. Že brez epidemije imamo dovolj dela. Za mano so štirje najtežji meseci specializacije, pridobljen denar ne odtehta odgovornosti, neprespahnih noči in težkih odločitev. Z veseljem čakam dan, ko bo ta virus zgolj grenka preteklost.

- Marsikdo je rekel, da z intubacijo in ventilatorji (dihalna cevka in aparat za umetno dihanje) ubijamo ljudi. Intubirali smo zgolj tiste bolnike, ki sami s svojim dihanjem nikakor niso dobili dovolj kisika v telo in bi brez intubacije najverjetneje umrli. Za ta poseg so se odločali intenzi-

visti oz. anesteziologi z mnogoletnimi izkušnjami.

Članek pišem v začetku marca, niti malo ne morem špekulirati, kakšna bo epidemiološka situacija konec marca, ko bo objavljen. Srčno si želim, da bi se vsi zavedali nevarnosti, ki jo virus ima za naš zdravstveni sistem, ki je bil žal šibek že pred epidemijo, predvsem pa za naša življenja. Skupaj se potrudimo in upoštevajmo ukrepe, ki jih slišimo na vsakem koraku. Vzdržujmo higieno (umivanje in razkuževanje rok, pravilna uporaba mask, pravilna higiena kašlja ...).

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste se med celo epidemijo trudili zavezati širjenje virusa in ste poskrbeli za svoje ter tuje zdravje. Brez vas bi se zdravstveni sistem zagotovo sesul. Hvala, ker ste!

Nam vsem skupaj pa želim, da bi se življenje vrnilo spet nazaj v svoje tirnice. Upam, da nas je ta preizkušnja kaj naučila, notranje obogatila in da smo tudi kaj pridobili in ne samo izgubili.

Vse dobro!

a Marjanca Matvoz, dr. med.,
specializantka urgentne medicine

skrb zase

Program Svit mi je rešil življenje

Program Svit je preventivni zdravstveni program, ki je namenjen preprečevanju in zgodnjemu odkrivanju raka na debelem črevesu in danki. Vključuje moške in ženske v starosti od 50 do 74 let, in sicer vsaki 2 leti. Z magistrom Jožetom Pratnekarjem, ki opravlja funkcijo Svitovega ambasadorja, smo se pogovarjali o njegovi osebni izkušnji s Programom.

Gospod Pratnekar, opravljate častno funkcijo ambasadorja Programa Svit. Kaj to za vas pomeni?

Mislím, da je to pomembno poslanstvo, saj ugotavljamo, da se ljudje še vedno premalo zavedajo pomena

Programa Svit, ki lahko marsikomu tudi reši življenje. Včasih sem res začuden, da se ljudje, kljub temu da je sodelovanje v Programu Svit brezplačno, na vabilo ne odzovejo. Posledice so namreč, potem ko bolezen napreduje, hujše in tudi dražje za zdravstveni sistem.

Kdaj ste prvič prejeli vabilo za sodelovanje v Programu Svit?

Vabilo sem prvič prejel leta 2009 in takrat sem se tudi odzval, izvid pa je bil negativen. Po dveh letih, ko sem bil ponovno povabljen, je bila v blatu ugotovljena kri.

Svit

Državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki

Ne bojte se sveta tam znotraj

Kako ste sprejeli novico, kako so nato potekale nadaljnje preiskave in zdravljenje?

Seveda sem bil neprijetno presenečen, kar je logično, če izveš, da je s tvojim zdravjem nekaj narobe. Ampak potem sem pač zaupal zdravnikom in glede na to, da sem se pravočasno odzval na vabilo in potem tudi na kolonoskopijo, sem pričakoval najboljše.

S kolonoskopijo sta bila odkrita dva majhna polipa, ki sta bila med posegom odstranjena, odkrit pa je bil tudi precej velik, priraščen polip, ki ga med kolonoskopijo ni bilo mogoče odstraniti, zato je bil potreben operativni poseg. Operacija je potekala dobro, brez zapletov in po treh dneh sem

se že lahko vrnil domov. Čez en mesec sem izvedel veselo novico, da odstranjeno tkivo ni bilo rakavo. Moram povedati, da je bil zame sam poseg neboleč.

Ali imate še vedno kontrolne preglede?

Da, še vedno. Vsaki dve do tri leta se preko osebnega zdravnika naročim na kolonoskopijo. Pred približno tremi leti je bil ponovno odkrit in tudi odstranjen manjši polip, zato mislim, da je pomembno, da tudi po zdravljenju hodiš na kontrolne preglede.

Imate kakšen nasvet za bralce? Kako premagati strah?

Ko na terenu ljudi spodbujam, naj se na vabilo odzovejo, tiste, ki sodelovanje odklanjajo, vprašam po vzroku,

zakaj se ne odzovejo. Največkrat navedejo dva vzroka. Prvi je: Kaj pa, če kaj ugotovijo? Pa jim odgovorim: Hvala bogu, da ugotovijo in lahko tudi pravočasno zdravijo. Drugi vzrok je strah pred kolonoskopijo. Vedno poudarjam, da sem bil sedaj že štirikrat na preiskavi in vedno je potekala brez težav, neboleče, mogoče bi lahko rekel, da je bolj neprijetna sama priprava na preiskavo. Mislim, da se preiskave res ne bi smeli bati. Rad bi še enkrat pozval bralce, naj se odzovejo na vabilo, ker jim lahko reši življenje. Tudi meni ga je rešil Program Svit.

a Jure Ploder,
NIJZ OE Ravne na Koroškem

skrb zase

Možgani in gibalna (ne)učinkovitost

Vse, kar ste do tega trenutka mislili, čutili in naredili ter vse kar še boste, izvira iz vaših možganov. Poznate koga, ki je kdaj potarnal, da določene aktivnosti ne mara ali pa je zanjo prestar? Če ste s prstom pokazali nase, se nikar ne počutite krive ...

V članku vam želim na kratko predstaviti delovanje naših možganov in njihovo povezavo z gibanjem.

Naš motor

Za hip si predstavljajte možgane kot motor pri športnem avtomobilu. Veste, da so vsi deli avtomobila pomembni, ključno pa je učinkovito de-

lovanje motorja. Preostali del avtomobila je narejen za shranjevanje in zaščito motorja, medtem ko sam motor proizvaja energijo za premikanje. Veliko delov avtomobila je mogoče zamenjati, a vse spremembe so zamenjati, a vse spremembe so zamenjati, če motor svoje naloge ne opravlja brezhibno. Enako velja za možgane in človeško telo.

Gorivo

Možgane poganjata kisik in kemična energija, ki jo telo dobi iz hrane. Tretja stvar, ki je za »orehast« organ zelo pomembna, je aktivacija. Igranje šaha ali reševanje križank je vedno dobrodošlo, še bolj učinkovito pa je kompleksno gibanje. Gibalne naloge, kjer naprezamo možgane in smo pozorni na interakcijo telesa z okoljem, so najboljši način, da ostanemo bistri.

Navigacijski sistem

V vsakem navigacijskem sistemu sateliti prejemajo in pošiljajo signale iz okolice v napravo. Naprava signale pretvori v sliko, ki tvori zemljevid in naš položaj na njem. Kakovostnejši si-

gnal zagotavlja večjo točnost zemljevida ter s tem možnost, da uspešno prispemo na cilj. Podobno deluje človeški navigacijski sistem.

Naprava pri človeku so možgani, sateliti pa različni receptorji, ki se nahajajo v in na telesu. Največjo vlogo imajo tisti v očesu, notranjem ušesu in sklepkih. Njihove signale možgani pretvorijo v vidno sliko in orientacijo v prostoru – naš zemljevid.

Zemljevid

Zemljevid lahko postane nenatančen, če v sprejemu ali kasneje med obdelavo v možganih pride do motnje signala. Možgani nam to največkrat sporočijo v obliki slabše gibljivosti, šibkosti in/ali bolečine v telesu. Če oči niso zmožne stabilizirati pogleda ali slediti določenemu objektu in povrh tega početi s premikanjem glave med tekom, obstaja velika verjetnost, da tak človek sovraži igre z žogo. Nekaterim se v glavi zvrsti že ob sami misli na preval, ki so ga kot otroci delali brez težav ali pa jih pri delu in nasploh vsakdanjih opravi-

lih ovirajo nedokončno pozdravljene poškodbe.

Svoboda gibanja

Pravijo, da vse poti vodijo v Rim, jaz pa pravim, da vse poti vodijo v možgane in iz njih. Jasna slika okolja in orientacija v njem sta predpogoj za učinkovito gibanje. Možgani za to potrebujejo močne signale s čim manj motnjami iz okolice in samega telesa. Proces blažitve teh motenj bo dru-

gačen za vsakega posameznika zaradi vrste različnih dejavnikov; starosti, izkušenj, dnevne rutine, delovnih zahtev in podobno. Vedno pa se lahko zanesete na star in preizkušen recept s sestavinami rednega in raznolikega gibanja na svežem zraku ter pretežnim uživanjem hrane z bogato hranilno vrednostjo.

Ultimativno sta kakovost potovanja skozi svet in zaznavanje občutij za vedno ali nezavedno odvisna od delo-

vanja motorja pod lobanjo. Skrbite za svoje telo z mislijo na možgane. Z rednim posodabljanjem zemljevida vam bodo vračali s svobodnim gibanjem in z dobrim počutjem. Pri tem ne pozabite, da doslednost na dolgi rok vedno prekaša kratkotrajno intenzivnost.

Do naslednjic,

a Jordan Korošec, dipl. kin.
jordi.korosec@gmail.com

skrb zase

Sprehodimo se

»Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca. Spomladi do rožne cvetice, poleti do zrele pšenice, jeseni do polne police, pozimi do snežne kraljice, v knjigi do zadnje vrstice, v življenju do prave resnice. A če ne prideš ne prvič, ne drugič do krova in pravega kova, poskusi vnovič in zopet in znova.«

a Tone Pavček

Spoštovani sokrajani, počasi bo minilo eno leto odkar je svet in z njim našo čudovito deželo zajel val pandemije, ki je brez izjem posegel v naša življenja. Čas mnogih dodatnih skrbi, negotovosti in stresa nenehno vpliva na stanje naše telesne kondicije. Ljudje smo bitja, ki jim hoja predstavlja najpreprostejšo in osnovno obliko gibanja, hkrati pa je lahko izvrstno sredstvo za sprostitev, rekreacijo ali celo načrtovan trening.

Hoja je skozi zgodovino prejemala različne statuse, ki so bili zrcalo časa, v katerem so ljudje živeli. Neustavljivo pa se je pomen hoje pričel spreminjati s prihodom najrazličnejših prevoznih sredstev, ki jih je razvil človek, da bi olajšal svojo pot od točke A do točke B.

Spominjam se pripovedovanja dedkov in babic, ki so za opravke, službo in podobno, prehodili tudi do nekaj deset kilometrov na dan. Danes lahko, seveda z avtomobilom, v eni sami uri opravimo stvari, za katere so včasih namenili ves dan. Na ta način se je torej hoja ne-

kako v celoti preselila na rekreacijsko področje.

»Kadarkoli se vozim skozi tunele ali po avtocesti, se zmeraj zdi vse enako, ko pa prispem na cilj, se mi zdi, kot da nisem nič doživel.«

Besede, ki ste jih pravkar prebrali, je zapisal norveški pisatelj Erling Kagge, ki v svoji knjigi z naslovom Hoja pripoveduje o doživljanju hoje in narave in sporoča, da je zaznavanje okolice pri vožnji z avtomobilom manj bogato kot pri popotovanju peš.

Hoja po mestu, ki ima izhod v mestni park, in hoja po sprehajalni poti, ki se nadaljuje v gozd, se seveda razlikujeta. V trenutku, ko posameznik najbolje izkoristi svoje bivalno okolje za svoj najljubši način rekreacije, ni več kaj dodati.

Nekaj pozitivnih učinkov in prednosti hoje

Že samo 30 min hoje na dan lahko izboljša naše počutje, ugodno vpliva na srčno-žilni sistem, krepitev imunskega sistema, dokazano znižuje krvni tlak, vpliva na izgubo odvečne teles-

ne teže, obremenjenost kolen je manjša kot pri teku. Je praktično najcenejša in najdostopnejša oblika rekreacije, s katero lahko pričnemo takoj, ko stopimo iz hiše. Ne moremo mimo sprostitvenega vidika hoje in možnosti, da skozi hojo na stvari gledamo z drugačne plati, ki nam lahko pomaga k lažjemu odločanju. Včasih se nam porodi rešitev, ki smo jo iskali že dlje časa. Mnogi navajajo sprostitev kot najpomembnejši doživljaj, ki ga hoja ponuja.

Kako preprosto začeti?

Odločili ste se, da bo hoja del vašega življenjskega sloga. Motivov je lahko več: dobro počutje, izguba telesne teže, izboljšanje telesne pripravljenosti ...

Morda boste bolj motivirani, če boste na vaše poti povabili še koga. Formul in receptov za načrten začetek in nadaljevanje je mnogo, vendar ne govorimo o vadbi vrhunškega športnika. Sam se držim načela – poslušaj svoje telo. Pričnite z ravninskimi, krajšimi razdaljami in postopoma dodajajte težavnost in dolžino. Sledite svojim možnostim in stanju kondicije. Kot najosnovnejši princip lahko uporabite pravilo: 30 min hoje na dan. Za ohranjanje pestrosti, spreminjajte začrtane poti, hitro boste ugotovili, katera vam je bolj pisana na kožo. V beležko si zapišite počutja, zanimivo bo primerjati zapise, ko boste na poteh, npr. mesec dni. Del dneva, ko vam hoja najbolj ustreza, boste najlažje določili z eksperimentiranjem. Izberite udobno špor-

tno obutev in oblačila, ki bodo primerna glede na vreme in letni čas.

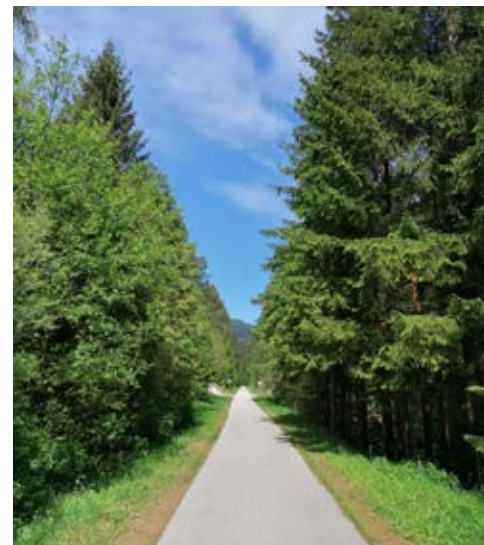
Tisti, ki vam sprehodi in pohodi niso tuji, zagotovo veste, da Koroška in z njo naša Mislinjska dolina ponujata vse, kar potrebuje človek že za kratek sprehod ali daljši pohod po okoliških hribih. Upravičeno smo lahko veseli, da nas obdajajo lepote narave, ki nam s svojo vsebino omogočajo vse čare hoje.

Hoja od nas pravzaprav ne zahteva veliko, dovolj je volja in mera predanosti, na takšen način bomo prišli do mnogih spoznanj in občutkov, za katera ne potrebujemo razlage, saj sami povedo dovolj v jeziku, ki ga najbolj razume vsak posameznik zase.

Kjer je volja, tam je pot, poti pa našemu kraju ne manjka.

Varen korak želim vsem, ki ste se sprehodili skozi pohodniške vrstice.

a Jože Rečnik, zdravstveni reševalec in popotnik

naša rozi

Rozika

No, pa smo v novem letu in v času, ko nekako migamo skozenj. Naša kura SLO je še vedno kot razburkano morje, narod pa na ladjicah premetava sem in tja, a kopnega še ne vidimo.

Vse bi bilo še huje, če v nas, sicer mladih po srcih, a že upokojenih bicikah in dedijih, ne bi goreli želji po smehu in dobri volji, saj nas vse to gor drži ob doživljanju in gledanju tega tragično-komičnega filma na platnu kure SLO. Novoletne praznike smo preživeli doma brez družjenja, naši dediji so si po mobijih med sabo tako čestitali, kot da bo konec sveta. V februarju smo doživeli končno vsaj malo usmiljenja in odprle so se meje občin in trgovine. Moj dragi je že ves dan bentil, kaj toliko čepim na telefonu, cepetam z nogami, maham z rokami, se hahljam na ves glas, pa te babje čenče o trgovinah in nakupih. Pa kaj ne vidiš, da imamo praznik nakupov, sem mu nazaj navrgla. Zdaj se je treba zagrebsti v trgovine, imajo razprodaje, sicer pa se lahko

spet v trenutku zaprejo. Če že nismo mogli nakupovati za božično-novoletne praznike, moramo zdaj nadoknaditi še za velikonočne. Takoj smo si bicike naredile načrt nakupovalnega izleta. Tako smo kupovali, »švercali« iz Avstrije, Italije, Madžarske v Jugo, zdaj smo se »švercali« iz občine v občino. Z maskami na »ksih-tih« in kot grbaste kamele povsod čakamo v kolonah. Zmrdujemo se čez predpise, grdo gledamo tistih nekaj, ki so že v trgovini in se še niso zmgali ven. In, ko smo bile na vrsti po

ena ali dve, smo se zapodile med police, oči so nam skakale iz jamic sem in tja po artiklih, možgančki premlevali cene. Tako v eni trgovini, nato v drugi, dopoldan se je prevesil v popoldan, ko smo se končno, kamele, zbrale na velikem parkirišču s polnimi vrečkami in cekarji. Lačne, žejne, z dolgimi računi in praznimi denarnicami smo spet bentile, da nimamo kam na eno pošteno kavico, kakšno tortico in ženski čvek. Za naslednje dni smo se prijavljale k frizerju, pedikerju. Po vrnitvi domov sem vrečke začela no-

Danijela

siti v hišo. Mož je stal na pragu, češ, a sem pobrala na smetišču te »punklne«, se zmrdoval, da mi je mobi »mrknil«, prav tako pa tudi kosilo. Po inventuri nakupljenega sem tiho ugotavljala, da marsičesa sploh ne rabim nujno, ali mi ni več všeč, ali je bilo predrago. Mož se je »menil« po mobiju s Tonetom, da imamo kramarski sejem v dnevni, Tone se je drl nazaj, da je pri njih isto, tako zgleda, ko ovce spustiš iz hlevov, oni, osli, pa morajo vso to kramo plačati. Kasneje smo bicike ugotavljale,

da bomo veliko te krame morale spet nesti nazaj, ker so »cotice« ali prevelike, premajhne, pretesne, v trgovinah pa jih ne smeš pomerjati. Ob misli, da bomo spet grbaste kamele, v kolo- nah stoječe, se mi je kar milo storilo. Pa je Ančka našla rešitev, medsebojna zamenjava. Zbrale smo se pri njej, pomerjale, glasno komentirale, njen nam je skuhal kavo in pobegnil k mojemu na »dedovski« klepet. Ob kavi- ci in keksih smo ugotavljale, da sta šla mimo nas pustna sobota in pustni torek. Kje je tista lepa pustna povorka skozi Mislinjo, »okrencljani« traktorji in razposajene maškare. Pa godba na pihala, ki je tako lepo urezala kakšno poskočno. Nič več druženj, vsak čepi v svoji luknji doma, po opravkih pa itak hodimo v maskah. Prihajajo 8. marec, materinski dan, pa velikonočni in prvomajski praznik. Nato pa dopustniški dnevi nekje na Tenerifih,

Karibih, v Dalmaciji, Istri ali pa kar v lavorju na domačem vrtu – tako malo za hec in želje, vse to je odvisno od obiskovalke korone, ki nikakor noče več oditi. Ta babja ženska korona je zelo »potopana« – vztrajna, prav prijetno ji je med nami. Ona nas takoj najde, ko je mi še vidimo ne. In bori- ti se proti nevidnemu je en velik strah, negotovost, brez odgovora, kdaj se je bomo znebili. Ampak upanja nam ne sme vzeti. Kmalu bo Mislinjo objela pomlad, znanilci že veselo kukajo na plan, začelo se bo delo na vrtu, njivah, v sadovnjakih. Tako bomo spet pove- zani z naravo, če že nismo med seboj. »Ajde, imejte se!« V naši občini bo še sijalo sonce, v nas je še vedno upanje na boljše in predvsem zdrave čase ...

a **Rozi**

Danijela Tomis Obrul

društveno dejavni

Društvo upokojencev Mislinja na Facebooku

V teh dokaj nenavadnih časih nas veliko upokojencev išče kakšno dru- gačno dejavnost, da bi zapolnili čas doma. Na našo srečo, je kar nekaj lju- biteljskih dejavnosti, ki jih lahko sko- rajda brez sprememb nadaljujemo tudi v teh dneh. Poseben izziv pa je iska- ti takšne možnosti, ki združujejo sta- ro in novo.

Takšen izziv smo sprejeli tudi Fotofirbci. Našo ljubo dejavnost foto- grafiranje lahko opravljamo kjerkoli: torej v stanovanju, le par korakov iz- ven njega ali na sprehodu. Omejitev na gibanje v občini nas ni hudo ome- jevala. Imamo srečo, da živimo sredi tako lepe narave, ki nam nudi nešteto zanimivih pogledov, tako v detajle na tleh ali na drevju ali na nebu, kot tja daleč čez hribe in v doline. Tako nam motivov ne zmanjka. V dneh z manj

prijaznim vremenom pa lahko brska- mo po foto arhivih in urejamo foto- grafije. Tako smo kar nadaljevali z na- šim, kot radi rečemo bolj na kratko, »fotkanjem«. Ker radi delimo naše ve- selje tudi z vami, smo »odkrili« nove možnosti, kako vam pokazati naša foto navdušenja: FacebookDruštva upokojencev Mislinja! Tisti, ki obi- skujete to stran, ste lahko opazili, da od konca oktobra vsakih štirinajst dni »odpremo novo kratko virtualno gale- rijo« na določeno temo, ki je primer- na času, pa še zapirati je ni potreb- no. Zato smo se ob svečnici posvetili ledenim svečam in drugim lede- nim oblikam. Seveda nismo mog- li mimo pusta, kjer smo se pridruži- li Turističnemu društvu Mislinja. Naš namen je bil, da vas z objavo starih in novih posnetkov vzpodbudimo k

Škratek. Foto Lena Koprivnikar.

pustnemu veselju, pa četudi kar doma ali morda od doma v spletni svet. Prepričana sem, da je še kdo uresničil predlog in se našemil tudi zato, da je s fotografijo presenetil svojce, morda tudi vnuke, s katerimi se v tem času ni mogel družiti. Ker pa vsi z veseljem

pričakujemo pomlad, se bomo v nadaljevanju z veseljem posvetili tej temi.

In kaj FacebookDU Mislinja še ponuja? Na njej lahko objavite vaše odzive na objavljeno, ali kar bi bilo zanimivo še za koga iz naše sredine. Seveda pa ne želimo, da bi objavljali karkoli povezanega s politiko in vero, ker pač želimo, da nas ta stran le povezuje. Pred kratkim sem opazila vprašanje, v katerem mlad upokojenec sprašuje, kako se lahko včlani v naše društvo. To vprašanje, in seveda odgo-

Bojan Šinko Fotofirbec

vor, je verjetno zanimivo še komu in je še vedno objavljeno. Postavite lahko tudi vprašanja o posameznih dejavnostih, ki se odvijajo v društvu. Stran pa

bo še bolj aktualna, ko se bodo lahko ponovno začela že močno pogrešana druženja, saj bo lahko vsaka od skupin podajala tekoče informacije, kot recimo, kdaj bo kaj počela. In da ne pozabimo: kdaj bomo šli kam na izlet.

Zatorej vabljeni tudi na FacebookDruštva upokojencev Mislinja. Lahko samo na ogled. Zelo veseli pa bomo, če boste vaše dejavnosti, veselja ... delili tudi z nami.

a Marica Rošker

društveno dejavni

Planinsko društvo Mislinja v letu 2020

Planinsko društvo Mislinja je z okoli 360 člani največje športno-rekreativno društvo v občini Mislinja. Kljub ambicioznemu programu dela nas je v začetku marca »zadela« epidemija, ki je skozi celo leto krojila naše delo. Zaradi ukrepov in priporočil NIJZ smo bili primorani na improvizacijo in prilagoditev aktivnosti v nastalih razmerah. Zato smo se osredotočili na organizacijo planinskih tur v naši občini. V kolikor so nam epidemiološke razmere dovoljevale, smo se držali sprejetega plana pohodov.

Kljub vsemu je epidemija prinesla tudi pozitivno novost. Na planinskih poteh v občini smo opazili veliko novih pohodnikov, ki se prej s planinstvom in pohodništvom niso ukvarjali. Za te in ostale občane smo na občinski spletni strani objavili nekaj navodil in priporočil za pohode v novonastalih razmerah in za upoštevanje

navodil in priporočil NIJZ. Prav tako smo jih opozorili na nevarnost klopov in kako se zaščititi.

Žal so odpadli vsi planirani pohodi naših najmlajših članov. Zavedamo se namreč, da je zdravje na prvem mestu in da bomo zamujeno lahko nadoknadili, ko bodo razmere to dopuščale. Smo pa poskrbeli, da bo delo z njimi še bolj kakovostno. Večdnevni seminar za mladinskega voditelja je naša članica uspešno zaključila. Polna novih idej in veselja za delo z mladimi se je vrnila domov z željo, da svoje znanje prenese na naše najmlajše.

Ena od naših prioritet je tudi skrb za urejene planinske poti. V letu 2020 smo na tečaj za markaciste poslali tri naše člane, ki so usposabljanje in preverjanje znanja uspešno opravili.

V naše vrste vedno vabimo nove člane, da skupaj z nami koristno preživijo prosti čas. S tem boste stopili v svet prijateljskega druženja ljubiteljev gora, zanimivih izletov in pohodov. Spoznavali boste slovenske in tuje gore ter v njih uživali dobro pripravljene in v dobri družbi. Vendar obiskovanje gora ni le doživljanje popolnosti, raznolikosti in moči. Gibanje po hribovitem in gorskem svetu nam daje, vrača ter pomaga utrjevati in ohranjati tudi fizično in psihično vzdržljivost. Planinski svet pa tudi tistim, ki imajo raje samoto in manj uhojene poti, ponuja izobilje možnosti. Vabljeni, da se nam pridružite.

a Ivan Arko

f Peter Zupanc

športni utrip

Kljub času korone športniki ne počivajo

Tudi v času korone športniki pridno trenirajo in tekmujejo. Tekmovanja potekajo, vendar z dodatnimi oteženimi pogoji. Vse to ni ustavilo naše Jerneje Smonkar. Njena pridnost, zagnanost, energičnost so tudi v letošnjem letu doprinesle k dobrim rezultatom.

Rezultati v letu 2020 in 2021

22. januar 2020: Troboj reprezentanc članov in članic (CRO-SLO-SRB), Novo mesto, 1. mesto na 800 m in 1. mesto 4 x 400 m

1. februar 2020: Indoor Track & Field Vienna 2020, Dunaj, 5. mesto na 800 m

23. februar 2020: Prvenstvo Slovenije v dvorani za člane in članice, Novo mesto, 1. mesto na 4 x 400 m

13. junij 2020: Atletski miting Slovenska Bistrica 2020 ter Stepišnikov memorial v metu kladiva, Slovenska Bistrica, 1. mesto na 800 m

23. junija 2020: Mednarodni atletski miting in 7. memorial Iztoka Ciglariča v teku na 1500 m, Maribor, 2. mesto na 400 m

4. in 5. julij 2020: Atletski pokal Slovenije za člane in članice, Ljubljana, 2. mesto na 400 m in 2. mesto na 800 m

16. julij 2020: 15. memorial Matica Šušteršiča in Patrika Cvetana, Ljubljana, 3. mesto na 400 m

26. julij 2020: Prvenstvo Slov. za člane in članice, Celje, 1. mesto na 800 m

13. september 2020: Ekipno prvenstvo Slovenije za člane in članice, Celje, 1. mesto na 800 m

30. januar 2021: Indoor Track & Field Vienna, Dunaj, 5. mesto na 800 m

13. februar 2021: Prvenstvo Slovenije v dvorani za člane in članice, Novo mesto, 2. mesto na 400 m

20. februar 2021: 26. Balkansko prvenstvo v dvorani za člane in članice, Istanbul (Turčija), 3. mesto na 800 m

Jerneja je na omenjenem mednarodnem dvoranskem atletskem mitingu na Dunaju, s 5. mestom na 800 m, dosegla normo za evropsko dvoransko prvenstvo, ki je potekalo v Torunu na Poljskem od 4. do 7. marca 2021. Norma je potrditve njenega dobrega dela in da je na pravi poti ter vsekakor dodaten zagon za naprej.

Za dosežke iskreno čestitamo. Župan, občinska uprava Mislinja, uredniški odbor

potujemo skupaj

Naša Indija 2. del

Dan 4 – Indija, Hassan – Malpe beach/Udupi

Če v Sloveniji ves čas tarnamo nad cestami, je dejstvo, da pri nas za razdaljo 220 km potrebujemo dobre 3 ure. Mi smo za to razdaljo v Indiji potrebovali 6 ur in pol. V tem primeru nam je preostalo le, da smo se čim

prej prilagodili novi situaciji ter začeli uživati v razgledu na razgibano pokrajino.

Pot nas je iz mesta Hassan, v indijski zvezni državi Karnataka vodila skozi nepreahoden pragozd planote Kadumane, ki je resnično spominjala na prizorišča snemanj filmov o

Indiani Jonesu. Zanimivo je bilo, da je bilo to področje izredno bogato z izviri vode, cesta pa ovinkasta, z omejitvijo 25 km/h do 30 km/h. Sem in tja smo opazili le skupine opic, ki so se zadrževale na nizkih betonskih ograjah ob cesti.

Hassan, mesto na nadmorski višini 980 m, ima 226.520 prebivalcev. Prebivalstvo se v veliki meri preživlja s kmetijstvom ter obrtništvom.

Počasi smo se spuščali proti obali, kjer je cesta že omogočala vožnjo 60 km/h do 70 km/h. Zadnjih 15 km poti med Mangaluru ter Udupi je bilo redko poseljeno področje ob cesti, kjer smo srečevali šolarje na avtobusnih postajah ter vedno več motoristov in pešcev. Ob prihodu v Udupi pa se je naselitev zgostila in takrat smo ugotovili, da smo končno prispeli v letoviški kraj.

valove. Voda je bila topla, pomešana z mivko, na tleh pa školjke takšnih in drugačnih oblik.

ter velikosti. Žal, na otoku ni peščne plaže, ki bi omogočila, da bi se obiskovalci vsaj malo ohladili v morju.

Obala je prostor za preživljanje prostega časa z družino ter prijatelji.

Naslednje jutro smo se lotili raziskovanja širše okolice. Ob obali smo se sprehodili skozi naselje enonadstropnih hiš, a so nam senco delale le samotne palme kokosov. Ko sva puncici povprašala, ali bi bili za to, da najamemo naslednje leto raje eno izmed teh enoprostorskih hiš, sta naju samo čud-

Pravzaprav je plavanje prepovedano, saj so v morju le ostre skale. Turistična barka vozi na otok vsake 3 ure iz glavnega pristanišča, ki je locirano nekje na polovici med turističnim predelom ter osrčjem Udupija.

Počitniške hišice tik ob obali Indijskega oceana

Že pred odhodom iz Slovenije smo poskrbeli za rezervacijo hotela na obali, a puncici sta ponovno zmajevali z glavama nad čistočo nastanitve. Odločeni, da bomo doživeli čim več dogodivščin, smo se takoj po prihodu v hotel odpravili na obalo in se poskušali zlit z okolico. Najprej smo opazili, da smo edini belci in da se nas domačini na veliko izogibajo. Naslednja opazka je bila, da nihče od domačinov ni v kopalkah, temveč, da vsi po vrsti oblečeni v kratke hlače, majice ter tunike preskakujejo valove. Zato smo tudi mi vsi 4 brez obotavljanja stekli v

no pogledali in zmajali z glavo.

Sonce je pri njih resnično močnejše, kar pa ni čudno, saj Indija leži bližje ekvatorju kot Slovenija. V januarju in februarju je čez dan 32–36 °C, temperature pa ponoči padejo na 22–26 °C.

Že dan prej smo iskali možnosti za aktivno preživetje naslednjega dne na obali. Našo pozornost je kmalu pritegnil bližnji otok St. Mary, poznan tudi po imenu Otok kokosov. Zanimiv je po posebni obliki kamnin, ki so nastale kot ostanek vulkanskega delovanja. Otok ni naseljen, je pa izredno bogat s školjkami različnih oblik

Nenaseljen otok St. Mary

Ker je to obmorsko mesto, smo pozkusili tudi njihove lokalne specialitete – sveže ulovljene ribe, premazane s pekočo čili omako. Bile so odlične. Le naša sedemletnica je raje že 6. dan po vrsti vztrajala pri testeninah ter nizkem nekvašenem kruhu. V vsaki restavraciji so imeli na meniju vsaj dve vrsti testenin. Prva možnost so bile testenine s pekočo čili omako, druga vrsta so bile testenine s karijem. Ker naši puncici nič od tega ni bilo všeč, smo natakarkarje poprosili, da prinesejo le skuhanne testenine, saj smo vedeli, da bo to edina možnost, da se bo naša punca najedla. No, tu pa so se začeli problemi. Natakarkar je prevzel naročilo, a vodja restavracije ni želel slišati, da nekdo ne želi jedi, ki je na meniju in mi smo

prejeli prvo pekočo porcijo. Ponovno smo poklicali natararja, naročili isto kot prej in dobili drugo, kari opcijo testenin. In če smo imeli srečo, smo v tretje prejeli kuhane testenine, prav takšne, kot jih skuhamo tudi doma. Da zaključimo to zgodbo, lahko bi rekli, da smo se v času našega letovanja v Indiji zelo dobro najedli testenin.

a Mi 4 Štraserji

čestitamo

Diamantna poroka Ota in Marice Skobir

Še pred nekaj meseci sta se skupaj z roko v roki sprehajala po Mislinji. Še pred nekaj meseci sta mi skupaj skuhala najbolj slastno kosilo. Še pred nekaj meseci sta ob večerih igrala karte. Še pred nekaj meseci sta skupaj gledala skoke. Še pred tremi meseci smo skupaj praznovali vajino diamantno poroko. 60 let skupne življenjske poti Ota in Marice Skobir je 26. 11. 2020 vstopilo v novo poglavje.

Oto in Marica sta se na Brezju (kamor se tudi vsako leto vračata) poročila leta 1960. V zakonu sta se jima rodila sin Jure in hčerka Mateja, vnuki Dejan, Nuša, Žiga, Petra, Lovro, Tilen ter pravnuki Lev, Urban in Loti. Njuna neomajna ljubezen in skrb drug za drugega nas je vseskozi spremljala. S svojim vzgledom sta nas navdajala z upanjem, da se z ljubeznijo premaga še tako visoke ovire. Da je skupaj vse lažje. Da se ljubezen kaže v mnogokaterih oblikah. Če kdaj iščete odgovor na vprašanje, kaj je recept za srečen zakon, se obrnite na moja zlata stara starša. Sta dokaz in opomin, kaj pomeni ljubiti, biti ljubljen in stati drug drugemu ob strani. Vsi, ki imamo privilegij biti ob njima in se od njiju učiti, vemo, da več kot daješ, več imaš. Nesebičnost, potrpežljivost, humor in čista dobrotta so tiste skrivne sestavine. A Oto in Marica nista nikoli skrivala, da je bilo včasih težko. Le kako ne bi bilo, če nas življenje nenehno postavlja pred preizkušnje, za katere niti ne vemo, da smo jih sposobni prenesti. In prav dejstvo, da greš skupaj tudi čez težke trenutke, daje ljubezni še toliko večjo vrednost.

Njuna družina je neizmerno vesela, da smo jima kljub vsem omejitvam v zvezi z virusom covid-19 uspeli pričarati presenečenje in se skupaj z njima poveselili ob njenem jubileju. S pomočjo spletne tehnologije ZOOM se je celotna družina zbrala pred zasloni, vsak na svojem koncu. Lahko si predstavljate pogled Ota in Marice, ko smo jima prekinili ogled njune najljubše oddaje Vem, in ko sta na televiziji zagledala obraze domačih, ki so jima veselo maha-

Foto Jure Horvat

li. Čestitke so deževale, manjkal pa ni niti spremljevalni program. Vnuka Žiga in Tilen sta v roke vzela harmoniko in kitaro ter nam z njima ljubimi melodijami pogrela srce. Pravnuka Lev in Loti sta deklamirala pesem Toneta Pavčka – Prijatelj. Tudi torta ni manjkala, čeprav se je pekla ponoči, da le ne bi Marica kaj posumila. Obujali smo spomine in se soglasno odločili, da »taprava gavda« še pride. Čeprav daleč, smo čutili, da smo blizu.

Še pred nekaj meseci sta se skupaj z roko v roki sprehajala po Mislinji. Še pred nekaj meseci sta mi skupaj skuhalo najbolj slastno kosilo. Še pred nekaj meseci sta ob večerih

igrala karte. Še pred nekaj meseci sta skupaj gledala skoke. Še pred tremi meseci smo skupaj praznovali vajino diamantno poroko. A življenje v vsej svoji veličini preizkušenj vaju je ločilo in vaju postavilo pred novo preizkušnjo. Bolezen ne izbira, bolezen ne čaka, bolezen samo prizadene. In zgolj neomajna ljubezen uspe priklicati spomine in upanje.

Upanje na dni, ko bosta vse to zopet počela skupaj. In saj veste, ljubezen premaga vse. Naj tudi tokrat. Na še mnogo srečnih, zdravih in ljubezni polno skupnih dni.

Imamo vaju neizmerno radi.

a Vajina vnukinja Petra Miklašič

čestitamo

Mirko Sušec, dobitnik svečane jubilejne plakete PZS in bronastega grba Občine Mislinja

Med planinci in ostalimi prebivalci mislinjske občine bi težko našli koga, ki ne bi poznal Mirka Sušca, domačina, ki je že od mladih let predan planinstvu, vedno pa je rad priskočil na pomoč, kadar je bilo potrebno združiti moči in izpeljati kakšno prostovoljno akcijo v domačem okolju. Letos je dopolnil 80 let, zato smo mu planinci ob tej priložnosti izrekli čestitke in mu zaželeli še vrsto zdravih in zadovoljnih let. Prav je, da ob tem na kratko opišemo njegovo življenjsko pot in se spomnimo vseh njegovih dobrih del, ki so ga spremljala vse od otroških let dalje.

Mirko se je že ob ustanovitvi domačega planinskega društva včlanil v njihove vrste. Njegova zadolžitev je bila vzdrževanje in obnova planinskih poti, pa tudi sicer je vse do nedavnega opravljal funkcijo vodje markacijske skupine. Pod njegovim vodstvom so

Mirko Sušec na delu

bile vse planinske poti na domačih pogorjih obnovljene, nameščene so bile smerne table, poleg 66 km planinskih poti, za katere skrbi naše društvo, pa je mislinjska markacijska skupina poskrbela za del evropske pešpoti E-6, ki poteka preko našega ozemlja, jo ustrezno obnovila in označila. Kot vodja markacijske skupine se je vseskozi trudil, da bi za delo markacistov pridobil nove prostovoljce. Vsi naši markacisti so opravili ustrezna usposabljanja pri Planinski zvezi Slovenije in so lahko vzor ostalim vzdrževalcem planinskih poti na Koroškem.

Kot vodja markacijske skupine je bil tudi član upravnega odbora društva, vedno pa je bil pripravljen priskočiti na pomoč s svojim prostovoljnim delom ob večjih akcijah društva. Dvajset

let je bil tudi praporščak in tako zastopal društvo na svečanostih, proslavah in drugih prireditvah. Za svoje nesebično delo v planinski organizaciji je prejel bronasti častni znak PZS, kmalu za tem še srebrnega, leta 2013 pa je prejel zlati častni znak PZS. Leta 2016 je bil na zboru markacistov koroške regije razglašen za markacista leta, konec letošnjega leta pa bo prejel najvišje priznanje PZS, ki ga lahko prejme posameznik za svoje življenjsko delo v planinski zvezi: svečano jubilejno plaketo.

Planinci planinskega društva se tokrat preko glasila občine še posebej pridružujemo čestitkam ob njegovem življenjskem jubileju in se mu zahvaljujemo za vse, kar je dobrega storil za našo planinsko organizacijo.

Podelitev priznanja PZS ob 25. obletnici delovanja društva

čestitamo

Staršem novorojencev v občini Mislinja

**Tian Gajšek
Veronika Sušec
Anej Hribernik
Tara Borovnik
Ana Pogladič
Neža Fister**

**Jaka Jamniker
Hana Vivod
Glorija Lamot
Jaka Trop
Emilia Vranjek**

**a Župan,
občinska uprava Mislinja,
uredniški odbor NO**

čestitamo

Priznanja za prispevek k večji varnosti v prometu

Na predlog občinskega Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu se je komisija za priznanja pri Javni agenciji Republike Slovenije za varnost prometa decembra 2020 odločila in podelila priznanja znak AVP za prispevek k večji varnosti v prometu tudi prejemnikom iz naše občine. Bronasti znak AVP je prejelo Društvo invalidov Mislinja, srebrni znak AVP Bogdan Slemenik in zlati znak AVP za večletno uspešno delo na področju prometne varnosti Jože Tasič. Iskreno čestitamo in uspešno delo še naprej.

Bodička

Uredniški odbor Naše občine je prejel opozorilo bralke, ki želi ostati anonimna. V Mislinji namreč prihaja do zastrupljanja domačih živali. Bralka je opozorila, da se je v dveh letih pri njih zastрупitev zgodila trikrat, vedno pa je šlo za enak postopek in enake znake zastрупitve. Na žalost nobena mačka ni prežvela. Ravno tako se je zastрупitev zgodila tudi z drugimi mački v naselju.

O zastрупitvah se je pozanimala na veterinarski postaji, kjer so pojasnili, da gre za zastрупitve s polžjim strupom. Na veterinarski postaji so med drugim zagotovili, da domače živali, še posebej mačke, najverjetneje ne bi »po nesreči« zaužile tega strupa. Se pa postavlja še dodatno vprašanje, zakaj je do teh zastрупitev prišlo tudi med hladnejšimi meseci, ko se strupov na vr-

tove ne nastavlja. Nastavljanje strupa domačim živalim je nehumano dejanje, ki ga ostro obsojamo. Poudarjamo, da s takšnim dejanjem ne ogrožamo samo živali, ampak lahko ogrožamo tudi ljudi, predvsem otroke.

Preblisk na poti dneva

Velika noč, največji krščanski praznik. Mejnik na pragu novega začetka, nove pomladi.

Hodim po gozdni poti in oko se ustavi na cvetočem teluhu in resju. Prva čebelica išče dragocenost narave. Misel za trenutek pobegne nazaj v otroštvo, v čas, ko smo, vsaj jaz in še mnogi moji vrstniki, videli salamo na kruhu redko, v šoli enkrat na mesec pri malici, na čas, ko so nas učili jesti jogurt, ki je bil drugačen kot kislilo mleko. In takratni čas velike noči je pomenil veliko pričakovanje. Nova oblačila za pomlad, poletni čevlji, eni in edini za celo leto, nabiranje zelenja z očetom in izdelovanje snopa, mamina orehova potica in dobrote na mizi. In tista skrivnostna procesija okoli domače cerkve, ki je nisem razumela, bilo mi je pa vedno lepo. In pisanka.

Pretekla so leta, časi so se spreminjali, takratni otroci smo odrasli. Družbeni napredek je eksplodiral, človek je želel dobro zaslužiti, svojim potomcem omogočiti boljše življenje. In ... moj korak zastane.

Zakaj se dogaja to, kar doživljamo zadnje leto? Lani, prvič, nismo mogli praznovati, doživljati velikonočnega časa tako, kot smo ga bili navajeni.

Skupaj premišljevat postaje križevega pota človeka. In se veseliti skupaj ob cvetni nedelji in veliki noči. Pokazati navzven, kako se veselimo pomladi, novega življenja in ...

Izskočiti smo morali s hitrega vlaka v bodočnost. Nas je narava, ali kot se izrazimo kristjani, stvarstvo, opozorilo? Srečam polomljeno drevo, ki je klonilo pod težo viharja te zime. Smo tudi mi padli pod težo križa sodobne družbe? Narava, ki kliče po spremembah, se je uprla. In mi?

Namesto da bi nas streznilo in bi ustavili drveč vlak v iskanju bogastva v materialu, radi obtožujemo druge, sami pa samo čakamo kot otroci, kdaj bomo zopet lahko počeli stvari, ki smo jih bili navajeni, kdaj se bodo nadaljevale veselice, srečanja v množici, kjer glasnost preglasi težo skrbi in bolečine preživetega dneva.

No, in sem pri času med pepelnico in veliko nočjo. Čas, ko rečemo, sedaj je post, sedaj je čas za spremembe. Radi govorimo o hrani, alkoholu, o dietah, kako moramo očistiti svoje telo strupov in se vključujemo v razne akcije. »Pospravljanje« v telesu človeka prinese kar nekaj dobrih občutkov s seboj, a žal, pogosto pozabimo na drugo polovico človeka. V modernem času se veliko govori o duhovnosti, o čustvenem in duševnem zdravju človeka, pogosto se pojavijo taki in drugačni ponudniki reševanja teh problemov, kljub temu pa človek pogosto ostane sam s svojimi težavami. Iz medijev slišimo, da je v zadnjem letu poraslo število samomorov, da je depresija prepogosta v slovenskih družinah, da je v porastu tihi alkoholizem in druge vrste drog, da mladi nimajo ciljev pred sabo, da pogrešajo žuriranje, ponočevanje in prepogost je prepad med generacijami.

Čas posta je obdobje, ko lahko človek počisti tudi svoje pomisleke, neso-glasja, bolečino v srcu. Veseli se tega,

kar ima, in ne tega, kar ima nekdo drug, veseli se prijazne besede, prijaznega pogleda mimoidočega, veseli se lepe novice na radiu in v časopisu. Uči se spregledati natolcevanje medijev, uči se dobre komunikacije in predvsem spoznanja, da je povedano treba poslušati in si potem ustvariti lastno mnenje.

Moj korak se zopet ustavi. Ena ura prostega časa na dan, samo zame in za moje misli. Koliko mi pomeni ta trenutek v sobivanju z neokrnjeno naravo, koliko misli steče skozi mene in koliko lepote življenja začutim. In sem hvaležna. Za naravo, za ljudi, ki jih srečam, za moje ljudi, čeprav jih zadnje mesece vidim in slišim večinoma samo preko telefona ali zooma.

In potem, potem pride velika noč. Trenutek veselja, saj je smrt premagana, narava in z njo mi vstajamo v novo življenje. Z novimi spoznanji, z novimi sklepi, kako sprejemati drugačno pot v bodočnost trenutne realnosti in načrtovati.

Na obzorju novega dne zagledam čudovito igro svetlobe, ki mi daje navdih in me osrečuje.

Vsem ljudem želim, da stopimo na novo pot, ki vodi v bodočnost človeka. Le skupaj lahko gradimo lepše sobivanje, zgrajeno na temelju spoštovanja vsakega izmed nas.

In tako lahko rečem ... hvala, da sem to, kar sem, da lahko živim in na tej poti spoznavam vrednote krščanske vzgoje. Blagoslovljene praznike vsem in vsakomur.

a Ivana Šošter

Na mladih svet stoji

Narava nam sedaj vrača, kar smo delali v preteklosti narobe. Ta stavek sem letos slišala že velikokrat. Odrasli se neprestano pogovarjajo o tem, kaj je povzročilo stanje, v katerem se nahajamo. Moja mama je prepričana, da nas narava opozarja, da ne zmore več.

Z družino veliko časa preživimo v naravi. Letos smo še posebej veliko hodili v hribe. Na bolj obljudenih planinskih poteh pa se vidi brezbriznost posameznikov do narave. Za marsikaterim drevesom leži embalaža od hrane ali pijače. Mnogo dreves je izrezljanih po deblih z imeni, srčki, datumi ... Včasih se mi zazdi, da tiste bukve kar kričijo od bolečih ran, ki jih je zadal človek. Človek, za katerega drevesa skrbijo s svežim zrakom in pričakujejo malo več spoštovanja.

Na pohodu po »našem« Pohorju se vidi dimnik in ogromen oblak dima iz TEŠ. Z začudenjem opazujem »turiste«, ki to veselo fotografirajo, ko pa jih obkroža čudovita hribovska narava. V bistvu pa je to eden izmed velikih onesnaževalcev zraka tudi v našem kraju. Zdi se, kot da to ni nikomur mar, saj je tako daleč. Ja, z Velike Kope se vidi mogoče oddaljen, a veter onesnažene delce nosi tudi tja. Spomnim se, ko mi je dedek pripovedoval, kako je bilo, ko so zagnali termoelektrarno v Šoštanj. Takrat so se sušile smreke vse do Črnega vrha. Kasneje so sicer namestili filtre, tako da je bilo onesnaženih izpustov manj, a še vedno so bili in še vedno so. Ljudje, ki imajo pred očmi samo zaslužek, pač tega nočejo videti. Danes pa smo priča poskusu zagona sežigalnice v omenjeni termoelektrarni. Starša sta bila prisotna na okrogli mizi, kjer naj bi akterji razgrnili »karte«. Domov pa sta prišla jezna, razočarana in zaskrbljena. Slišala sta zavajanje, izmikanje in sprenevedanje odgovornih. To pa je v imenu dobička recept za še eno onesnaževanje zraka.

Kljub vsem okoljskim problemom pa imamo seveda tudi organizacije, ki s svojim opozarjanjem delujejo kot protiutež. Ena izmed teh ima sedež tudi v Mislinji. To je Društvo narava Pohorja, katerega člani smo tudi v naši družini. Vsako leto delajo razne monitoringe rastlin in živali v našem okolju. Letos je bil končan monitoring redkega metulja borovničevega mnogooka, ki živi pri nas na Pohorju.

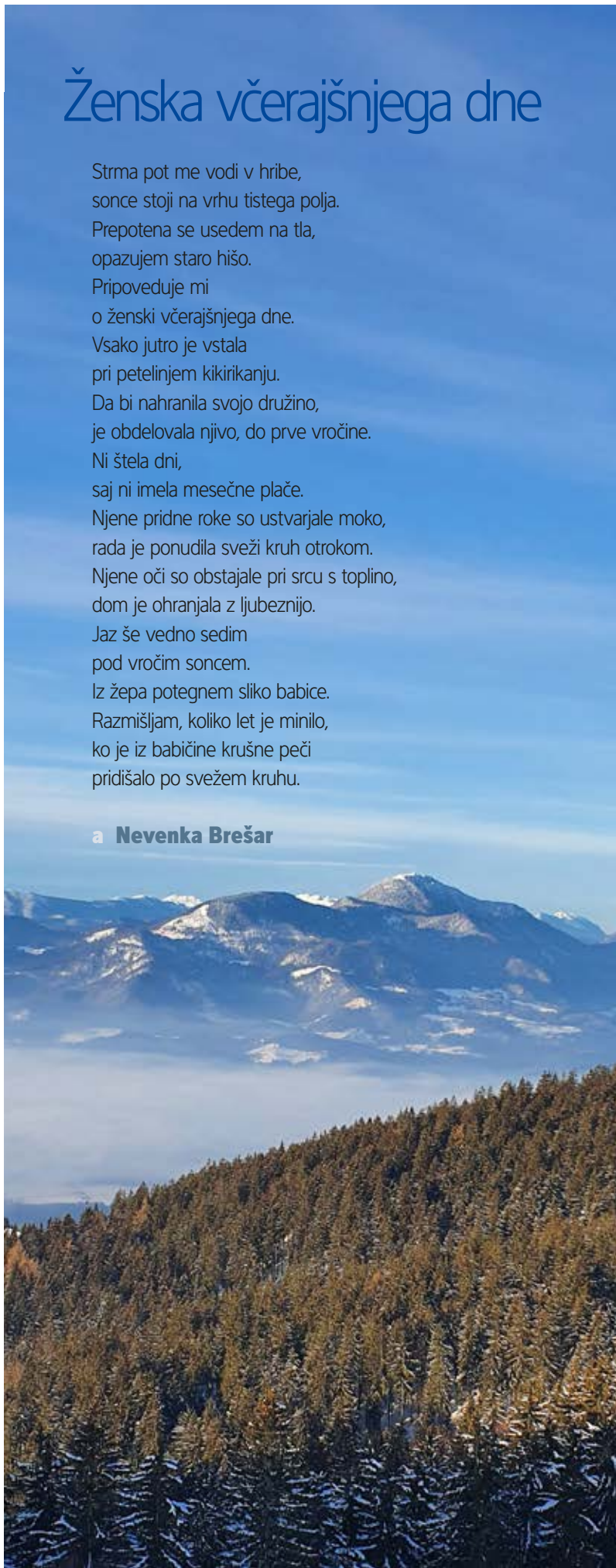
Mladi si ne smemo zatiskati oči pred problemi in nekateri si jih tudi ne.

a Ika Ogris

Ženska včerajšnjega dne

Strma pot me vodi v hribe,
sonce stoji na vrhu tistega polja.
Prepotena se usedem na tla,
opazujem staro hišo.
Pripoveduje mi
o ženski včerajšnjega dne.
Vsako jutro je vstala
pri petelinjem kikirikanju.
Da bi nahranila svojo družino,
je obdelovala njivo, do prve vročine.
Ni štela dni,
saj ni imela mesečne plače.
Njene pridne roke so ustvarjale moko,
rada je ponudila sveži kruh otrokom.
Njene oči so obstajale pri srcu s toplino,
dom je ohranjala z ljubeznijo.
Jaz še vedno sedim
pod vročim soncem.
Iz žepa potegnem sliko babice.
Razmišljam, koliko let je minilo,
ko je iz babičine krušne peči
pridišalo po svežem kruhu.

a Nevenka Brešar

utrinki

Tokratno novoletno dogajanje bi zaradi covid-19 (skoraj) v celoti izostalo, v kolikor ne bi bilo izvirnih idej, hišice pred Lopanom in objav na spletu.

Družinske snežne radosti ob (končno) dovolj snega niso izostale, ampak ... Starejši so tokrat preseglji mlade, ki nekako skoraj ne znajo več iz hiše.

Na srečo znamo sprejemati situacijo in ukrepe ob covidu-19 s humorjem in včasih tudi kakšno tako ušpičiti, ko nihče ne gleda.

Sodoben način življenja prodira tudi na domači praznik. Če smo včasih "mašinali" na roke, sedaj tudi sekiro kje nadomesti akumulatorsko orodje.

Ko je treba, se ukrepi upoštevajo. Sveta maša je bila po dolgem času dovoljena le ob strogih ukrepih in omejitvi števila udeležencev.

Virtualni pustni karneval (ne, ne bo tradicionalni) je nadomestil vsakoletno pustno rajanje, krofi so bili pa zelo realni.

Jesen ali pomlad, zeleni odpad nekateri še vedno pridno prižigajo in zasmrajajo celo dolino. Pljučne bolezni pa v porastu ...

... kakor tudi smeti ob naših cestah, ki jih razkrije pomlad. Žival, kot da ve, da to ne sodi v okolje. Ja, pristala je v domači »kanti« za smeti.

Prireditvenik marec–junij 2021

24. april	8.00–12.00	pred PC Lopan	Sejem sadik in cvetja	TD Mislinja
8. maj		maneža Ferkove kmetije v Ceršaku	Cirbeški kotl: tekmovanje v kuhanju golaža	TD Cer Ceršak, TD Mislinja in druga društva
19. junij	8.00–13.00	Apnen'ca – Paški Kozjak	6. tradicionalni pohod v spomin na Franca Šilaka	KUD Paški Kozjak in Združenje borcev za vrednote NOB Dolič
19. junij	9.00–12.00	ploščad pred Centrom Nova v Velenju	Veselo v poletje	RTZ Saška, TD Velenje, TD Mislinja in druga društva
April–junij		Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec	Otvoritev gostujoče razstave Karel Pečko – 100 let – MOJA SLIKA. MOJA GORA	Tisnikarjeva rojstna hiša Likovna delavnica za odrasle KD Jože Tisnikar <i>Zaradi trenutne epidemiološke situacije je nemogoče določiti točen datum za načrtovana dogodka. KD Jože Tisnikar bo javnost in udeležence pravočasno obvestil.</i>

V primeru nepopolnih oz. spremenjenih podatkov prireditev bodo le-te sprotno podane na spletni strani Občine Mislinja. Podatke prireditev za naslednjo številko zbiramo do 23. maja 2021 na e-naslov nasaobcina@mislinja.si.

